

"Ascultaţi-mă ce vă spun: orice s-ar întâmpla, Iliescu va muri jurând că a fost Revoluţie; ăsta-i paravanul, asta-i «legitimitatea» lui! Că dacă a fost Revoluţie, el rămâne în istorie ca primul preşedinte al României eliberate de comunism; dar dacă n-a fost Revoluţie, el nu poate rămâne în istorie decât ca un kaghebist urcat la putere pe cadavrele a o mie de tineri..." *Petre Ţuţea (1990)*

credinţa
iubire
speranţa

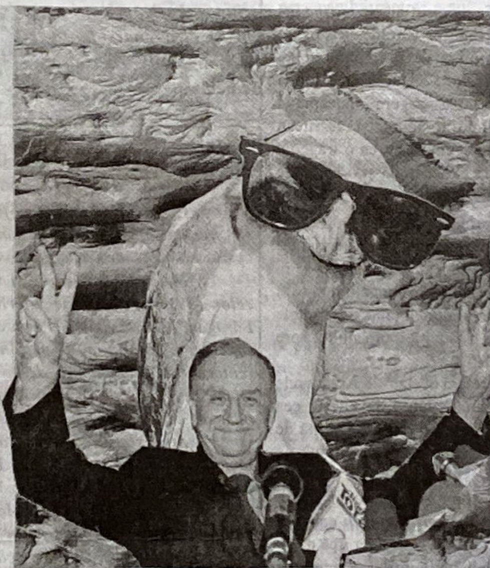
PUNCTE CARDINALE

ANUL XIV
NR. 3/159
Martie 2004
16 PAG. - 15000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NAŢIONAL-CREŞTINĂ

Circulaţie în afara Romaniei: AUSTRIA, GERMANIA, GRECIA, FRANŢA, ELVEŢIA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

CE TOT CÂNTĂ CUCUVEAUA

Nu este totuna să fii emanat sau să fii uzurpator. Iată motivul pentru care preşedintele Ion Iliescu ţine morţiş ca evenimentele din decembrie '89 să fie considerate revoluţie. Atât de mult ţine la acest "adevăr" că, dacă ar fi posibil, l-ar impune prin decret prezidenţial. Cum însă nu o poate face, tună şi fulgeră împotriva acelora care neagă presupusa "evidenţă", acuzându-i de lipsă de patriotism, de interese obscure, de manipulare şi de câte cele. *"Toate fabulaţiile politicianiste cu care ne reîntâlnim şi care se repetă an de an, din 1990 încoace, nu numai că nu au suport, ci explică lipsa de cultură politică, în cazul unora, precum şi interese obscure, în cazul altora"* – a afirmat dumnealui nu demult, la şedinţa solemnă a celor două Camere reunite, dedicată aniversării "revoluţiei" din decembrie 1989. Şi, în continuare, a respins orice asemănare a ceea ce consideră a fi fost revoluţie cu *perestroika* sovietică, deoarece aceasta din urmă nu a vizat *"o schimbare de sistem"* (cum ar fi vizat, chipurile, "revoluţia" noastră, se subînţelege). Mai mult decât atât, pentru a-şi fundamenta argumentaţia pe date istorice, dumnealui nu pregetă să rescrie, întocmai ca la Orwell, istoria, falsificând, cu bună ştiinţă, chiar trecutul cel mai apropiat. Uitând – sau prefăcându-se că uită – ce a fost şi ce a spus dumnealui în acele zile de cumpănă (*"Ceauşescu a întinat idealurile nobile ale socialismului"*) şi uitând, de asemenea, că pe 22 decembrie seara, atunci când "grupul disidenţlor" (subliniez: *al disidenţilor,* nu al revoluţionarilor!), în frunte cu dumnealui, a venit în clădirea Comitetului Central şi, "confiscând" proclamaţia pe care, cu două ore înainte, profesorul Dumitru Mazilu o citise în faţa miilor de oameni din Piaţa Palatului, au modificat-o pe ici, pe colo, prin părţile esenţiale, scoţând din ea tot ce era incriminare la adresa comunismului, pentru a o putea prezenta, în aceeaşi seară, la televiziune, ca proclamaţie către ţară a CFSN – ei bine, uitând toate acestea, vine acum şi spune, din balconul Operei de la Timişoara, fără să clipească măcar, în faţa vechilor protestatari dezabuzaţi şi scârbiţi, unele ca acestea: *"Am semnalat coincidenţa obiectivelor programatice, proclamate aici, la Timişoara, în 20 decembrie, de Frontul Democratic Român, şi în noaptea de 22, la Bucureşti, din partea CFSN. Nu era o întâmplare. Aceasta vorbeşte despre fondul popular şi de caracterul radical al revoluţiei române, care proclamase prăbuşirea unui sistem, eliminarea tuturor structurilor totalitare şi promovarea obiectivelor revoluţiei, exprimate în 10 puncte".* Prin această declaraţie de un tupeu deconcertant, comunistul de o viaţă Ion Iliescu revendică, nici mai mult, nici mai puţin decât radicalismul revoluţionar "antitotalitar" (a avut şi are multă grijă să nu spună anticomunist) al timişorenilor!

Este adevărat că şi la Bucureşti, aşa cum s-au desfăşurat evenimentele pe 21 şi pe 22 decembrie, până spre seară, existau premizele ca acestea să evolueze spre o revoluţie (mai ales în intervalul de după plecarea precipitată a dictatorului şi până pe la orele 18, când în clădirea Comitetului Central a descins grupul disidenţilor). Întâmplător am fost martor ocular la tot ce s-a petrecut acolo în această perioadă de timp. Mai întâi s-a încropit o staţie de amplificare, aducându-se, în faţa intrării Comitetului Central, exact sub balcon, o dubiţă TV prevăzută cu difuzoare, care fusese abandonată în apropierea Bibliotecii Centrale Universitare. După punerea acestei staţii în funcţiune, au început să se perinde la microfon diverşi vorbitori. Nu cunoşteam pe nimeni personal. Am remarcat totuşi câţiva actori (pe Ion Caramitru, pe Mircea Diaconu, pe Ernest Maftei) şi cam atât. Era o hărmalaie de nedescris. Nimeni nu reuşea să se impună şi să capteze atenţia mulţimii din piaţă. Spiritele s-au încins în momentul când Ilie Verdeţ a avut nefericita inspiraţie să se adreseze mulţimii, anunţând demisia guvernului Dăscălescu şi formarea, sub preşedinţia sa, a unui nou guvern *ad-hoc*! În acel moment mulţimea s-a dezlănţuit. Au început să huiduiască şi să strige lozinci radicale. Pentru prima dată s-a auzit, în acea după-amiază, strigându-se răspicat "Jos comunismul!" şi "Moarte comuniştilor!". Pe măsură ce trecea timpul, atmosfera din stradă devenea tot mai tensionată. În interiorul clădirii, se luase deja contact cu generalul Iulian Vlad, care se oferise să colaboreze cu revoluţionarii. În jurul orei 17 a apărut, venind, după cum spunea dumnealui, direct din arest, controversatul Dumitru Mazilu, care avea deja pregătită o proclamaţie către ţară pe care voia să o citească în faţa mulţimii ce umplea până la refuz Piaţa Palatului. În drum spre balcon, s-a întâlnit cu un grup de "revoluţionari" în frunte cu Ion Caramitru, care striga că trebuie să se meargă la televiziune. Invitat să se alăture acestui grup, profesorul Mazilu a refuzat, considerând, pe bună dreptate, că, în acel moment, *puterea era în stradă*, de unde trebuia recuperată de un nou organism de conducere, ale cărui principii se cereau urgent creionate. În consecinţă, a mers în balcon şi a dat citire unei proclamaţii structurate în 10 puncte, pe care a prezentat-o ca "Platforma-Program a Revoluţiei". Încurajat de aplauzele furtunoase ale mulţimii, profesorul Mazilu a propus atunci ca noul organism al puterii să fie FORUMUL CIVIC înfiinţat *ad-hoc*.

În marea sală de şedinţe a fostului Comitet Central au început imediat discuţiile privind crearea structurilor noii "Puteri Revolu-ţionare", la care au participat peste 200 de persoane, atât din partea mulţimii din Piaţă, cât şi din partea celor aflaţi deja înăuntru. După cum mergeau lucrurile, se contura crearea unui centru de putere care urma să fie adus cât mai repede la cunoştinţa întregii ţări. Curând, însă, aceste speranţe s-au spulberat aproape cu totul.

În jurul orei 18 şi-a făcut apariţia în clădire, aşa cum am amintit deja, grupul "disidenţilor", format din Ion Iliescu, Silviu Brucan, Alexandru Bârlădeanu, Dan Marţian, generalul Nicolae Militaru, Dumitru Apostoiu, Petre Roman şi alţi câţiva (pe care nu i-am putut identifica), iar evenimentele au luat... un *cu totul alt curs* (desigur, cel dinainte programat). Imediat a început *diversiunea*. Aproape concomitent cu sosirea lor s-a declanşat un "devastator atac" împotriva mulţimii din Piaţă şi a clădirii Comitetului Central. Se "trăgea" din Palatul Regal şi din clădirile învecinate, dar, după cum s-a stabilit mai târziu, acest atac a fost unul simulat, pentru a crea panică şi pentru a dispersa mulţimea. Şi, într-adevăr, această diversiune şi-a atins scopul. Mulţimea înspăimântată a fugit care încotro şi, în doar câteva minute, Piaţa s-a golit. Panică s-a produs şi în rândurile celor din interior. Numai grupul "disidenţilor", instalaţi într-o încăpere izolată, lucra liniştit la elaborarea principiilor de bază ale Frontului Salvării Naţionale, conceput iniţial ca *organ de partid şi de stat,* formulă considerată de unii inacceptabilă, motiv pentru care a şi fost schimbată. Luând cunoştinţă că, între timp, fusese deja prezentată mulţimii o proclamaţie, l-au contactat pe profesorul Dumitru Mazilu şi i-au cerut indispuşi textul acesteia, "pentru a-i aduce", vezi Doamne, "îmbunătăţiri".

După efectuarea modificărilor menţionate, în sala în care se afla acest grup (şi în care reuşisem şi eu să intru) s-a aşternut o atmosferă apăsătoare. Se aştepta parcă ceva. Unii în jurul meu şopteau că s-ar aştepta instrucţiuni de la Moscova sau de la Ambasada Sovietică. Nu mai ştiu dacă aceste instrucţiuni au venit sau nu, căci, între timp, eu şi alţi câţiva care, probabil, păream suspecţi, am fost discret invitaţi, de către un ofiţer, să ieşim afară. După aproximativ 10 minute a părăsit şi grupul respectiv sala, plecând (am înţeles mai târziu) la Televizune. Ar fi fost normal

(continuare în pag. 5)

Demostene ANDRONESCU

PE FLUVIUL CARE PLEACĂ DIN GOLGOTA

Părintele Zosim Oancea şi închisorile prin care a trecut

La Editura Christiana din Bucureşti, sub îngrijirea lui Răzvan Codrescu (care a aşezat, la finele volumului, şi un util dicţionar de persoane menţionate în text), a apărut de curând ediţia definitivă a memoriilor penitenciare ale Părintelui Zosim Oancea, *Închisorile unui preot ortodox*, poate cea mai bine scrisă şi mai esenţializată mărturie a unui fost deţinut politic cu rang preoţesc din vremea terorii comuniste. Am grupat în pagina de faţă câteva extrase din proaspăta ediţie, în care cititorului nu-i va fi greu să recunoască un eveniment editorial demn de toată atenţia.

DIN *CUVÂNTUL ÎNAINTE* AL EDITORULUI

... Deşi om paşnic şi cumpătat, părintele Zosim Oancea (născut la Alma, jud. Sibiu, pe 21 iulie 1911), prin cinstea sa sufletească şi prin zelul său mărturisitor, nu avea cum să scape din gheara bestiei comuniste: în 1948 este arestat şi condamnat pentru "crima" de a fi colectat ajutoare în sprijinul familiilor celor ce fuseseră deja închişi – sau chiar ucişi – în prigoană. Nu va reveni acasă, la soţie şi cei 4 copii (ultimul – astăzi preot – născut după arestarea sa), decât în toamna anului 1963, după 15 ani şi 8 zile de detenţie politică sau domiciliu obligatoriu (Sibiu, Aiud, Bărăgan, Noua Culme, Periprava).

Memoriile sale de deţinut politic au o importanţă aparte în ansamblul literaturii închisorilor comuniste, atât pentru faptul că sunt scrise de un preot cu o profundă percepţie creştină a lucrurilor, cât şi pentru că pana părintelui pare să se muiat în cerneala marilor prozatori ai Ardealului. Faptele şi figurile umane (ca portret antologic se poate cita, de pildă, cel al lui Nichifor Crainic, păstos de complexitatea derutantă a personajului, dar totuşi transfigurat de o compătimitoare înţelegere creştină) sunt zugrăvite din câteva linii sigure, cu toată tensiunea dramatică a împrejurărilor de atunci, dar şi cu o notă de abstragere înţeleaptă şi chiar hazlie („hazul de necaz"), atât de specifică spiritului românesc şi răsăritean în genere. Ceea ce, în lipsa credinţei, n-ar putea fi perceput decât ca o tragedie absurdă, devine, în prezenţa acesteia, o mare încercare existenţială şi o lecţie de valorificare morală a suferinţei, de răscumpărare interioară şi de transcendere mistică a ceea ce Mircea Eliade numea „teroarea istoriei".

Rămâne de neuitat, între altele, acea pilduitoare alegorie vizionară a „fluviului suferinţei" izvorât de pe Golgota, „care străbate istoria şi înglobează în el, ca pe nişte afluenţi, mai întâi de toate Sfintele Liturghii care s-au slujit şi care se vor sluji până la cea din urmă clipă a istoriei, şi, în al doilea rând, suferinţele personale ale fiecărui credincios", purtându-le, ca pe o lamură a umanului, spre lumina neînserată a veacului ce va să vie.

Cea mai întinsă şi mai densă parte a cărţii se referă desigur la Aiud, unde părintele a stat din 1949 până în 1957 şi care reprezintă, alături de Piteşti, cea mai cumplită gură de iad a mucenicіei creştine româneşti, „o cruce pregătită de ocupaţia străină pentru a-i chinui pe români, devenită acum cruce de chinuire a românilor de către români!". „Sumbra cetate", prevestită sinistru de strigătul repetat al unui gardian: „Aicea-i Aiudul!", aduce parcă aminte de poarta infernului dantesc şi de inscripţia săpată pe ea: *Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate!* Părintele, însă, nu numai că nu-şi pierde speranţa: îşi simte, mai puternică decât oricând, răspunderea misionară de a-i îmbărbăta pe ceilalţi pătimitori: „... rezistenţa noastră stă, în primul rând, în noi, în puterile noastre sufleteşti, pe care ni le întăreşte o singură Putere – cea a lui Dumnezeu". E soluţia lui Steinhardt şi a tuturor celor ce au biruit moral teroarea, însă mai mult trăită şi mai puţin discursivizată.

Se simte permanent, în însemnările părintelui, evitarea parţialităţii, dar şi fermitatea grilei morale, iar un pasaj precum acesta chintesenţiază în conştiinţa posterităţii întreaga axiologie-limită a umanităţii prigonite:

"N-am ţinut niciodată seama din ce categorie politică suntem unii şi alţii, şi asta în toate închisorile ţării. Se făcea deosebirea doar între două categorii: Om şi Neom. Pe cei dintâi îi unea conştiinţa că suferă pentru un ideal de români şi de creştini, şi că luptă împotriva unei ideologii şi unei politici străine şi inumane. A doua categorie era a celor de seama maiorului Hârdău (care i-a pus mâna în gât generalului Iacobici), a tuturor vânzătorilor şi degradaţilor, al căror ţel era unul singur: polonicul. A devenit definitoriu, pentru cea de-a doua categorie, un dialog cu Mâna fără general [răsturnare semnificativă a poreclei Generalul fără mână], care se lansa peste toţi, când era vorba de un supliment de ciorbă sau de terci.

– Domnule general, nu vă gândiţi şi la ziua de mâine? Ce se va spune despre dumneavoastră?

– Nu mă interesează ce va fi mâine! Mă interesează să trăiesc azi! – a răspuns generalul Creţoiu, purtătorul grăitoarei porecle"...

Astăzi, cu vocea sa în acelaşi timp fermă şi domoală, părintele Zosim [ctitor, în urmă, al faimosului Muzeu de icoane pe sticlă de la Sibiel] ne vorbeşte fără emfază de *răscumpărarea vremurilor* şi de *cuminecarea prin icoană*: "Eu şi generaţia mea am dus o viaţă de suferinţă şi jertfă, dar nu ne-am pierdut încrederea în valorile noastre eterne. Ceea ce am reuşit să fac, cu ajutorul lui Dumnezeu şi al atâtor oameni de bună-credinţă, este într-un fel o revanşă asupra călăilor generaţiei mele. Am învăţat mărturisirea, dar şi iertarea, iar icoana mi s-a părut dintotdeauna o împărtăşire a ochilor şi a sufletelor din bunătatea şi frumuseţea care ne leagă şi ne poartă pe toţi spre Cel ce a biruit lumea".

Răzvan Codrescu

"Simon Chirineanul, cel ce a purtat Crucea Domnului pe drumul Golgotei, a apărut nu pe firul neputinţei lui Hristos, ci pe firul dragostei Lui de a ne face şi pe noi părtaşi la propria noastră mântuire. Simon Chirineanul era în acel moment un simbol al întregii suferinţe istorice a creştinătăţii, deci şi al suferinţei noastre de acum. Jertfa de pe Golgota e ca un fluviu care a izvorât din Dealul Căpăţânii şi care străbate istoria, înglobând în el, ca pe nişte afluenţi, mai întâi de toate Sfintele Liturghii care s-au slujit şi care se vor sluji până la cea din urmă clipă a istoriei, şi, în al doilea rând, suferinţele personale ale fiecărui credincios..."

ÎN LOC DE PREFAŢĂ

Ca să răsfoiesc aceste file şi să dau la lumina tiparului câteva dintre ele, trebuie să mărturisesc că am purtat o tulburătoare luptă interioară, ca nu cumva să-mi trădez anumite comandamente de conştiinţă.

Mai întâi hotărârea şi voinţa de a-mi menţine calitatea de jertfă a celor 15 ani şi 8 zile de suferinţă în temniţele comuniste din Sibiu, Aiud, Bărăgan, Noua Culme şi Periprava. Înţeleg prin „calitatea de jertfă" poziţia sufletească de a nu avea, nici în suflet şi nici în inimă, vreun gând ori vreun sentiment de nemulţumire, de învinuire faţă de Dumnezeu – „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m-ai lăsat..." – sau de duşmănie şi răzbunare faţă de oamenii care mi-au cauzat şi mi-au administrat suferinţa.

Apoi starea sufletească de a nu aştepta şi de a nu pretinde de la nimeni nici o recompensă, nici un avantaj şi nici o laudă, socotind că toate acestea ar fi o profanare şi o cădere din poziţia de jertfă a suferinţei.

În faţa acestor obstacole interioare s-a ridicat însă cu tot atâta putere conştiinţa datoriei de a vorbi în locul celor mulţi care „au rămas sub zidurile Troiei" (Radu Gyr), în locul celor „care nu mai sunt", dar a căror suferinţă s-a împletit, ani de-a rândul, cu a mea şi cu a tuturor.

A intervenit apoi, pe măsura unui imperativ categoric, obligaţia de a divulga, de a descoperi, în faţa prezentului şi a istoriei, concretizarea în viaţa omului a ideologiei şi a sistemului politic sub care am trăit şi am suferit.

În această lumină, tăcerea a început să-mi apară ca o dezertare, ca o laşitate, ca un inconştient egoism, ca o sustragere de la o datorie ce se impune tuturor celor care am cunoscut tenebrele închisorilor comuniste şi care avem, fie cât de puţin, darul de a scrie.

Buna primire a mărturiei mele (apărute iniţial la Editura Harisma, în 1995) m-a încurajat să încredinţez Editurii Christiana, la solicitarea d-lui Răzvan Codrescu, această a doua ediţie îmbunătăţită.*

Autorul

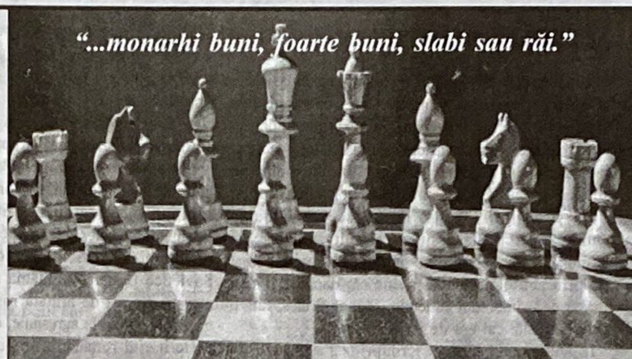
* *Printre altele, cititorul mai puţin familiarizat cu viaţa politică şi culturală din prima jumătate a secolului XX beneficiază, prin grija editorilor, de o **listă alfabetică** plasată la sfârşitul volumului (p. 229 şi urm.), în care sunt înregistrate şi prezentate pe scurt **principalele personalităţi publice** la care se face referire în text.*

PUNCTE CARDINALE

Martie 2004 NR. 3/159 PAG. 3

ŞAH LA REGE ... (2)

de Gabriel CONSTANTINESCU

Perioada de la sfârşitul anului 1917, când, în urma bolşevizării armatei ruse, România a fost nevoită să încheie armistiţiul de la Focşani (9 decembrie) şi apoi să semneze Tratatul de Pace de la Bucureşti (7 mai 1918), până la terminarea primului război mondial prin victoria Aliaţilor asupra Puterilor Centrale (11 noiembrie 1918), a fost un răstimp de apăsătoare tristeţe pentru toată suflarea românească, dar mai ales pentru Casa Regală, care-şi asumase responsabilitatea intrării României în război. O excepţie de la sumbra stare de spirit care îi afecta în primul rând pe Regele Ferdinand şi pe Regina Maria, dar şi pe tinerele vlăstare ale familiei domnitoare, o constituia prinţul Carol, moştenitorul tronului României.

Atât memorialiştii contemporani cu evenimentele din perioada menţionată mai sus, cât şi istoricii care s-au aplecat ulterior asupra documentelor privind acea perioadă ajung la aceeaşi concluzie defavorabilă cu privire la caracterul şi comportamentul prinţului Carol.

"Lumea ar fi preferat, ce e drept, – scrie Constantin Argetoianu în memoriile sale – să ştie pe prinţul Carol, care împlinise 22 de ani, în mijlocul soldaţilor în tranşee, iar nu vânător de muşte printre fustele cucoanelor, la partea sedentară. Dar alteţa sa era foarte ocupată, tocmai în acele vremuri, să-şi creeze o familie, şi războiul căzuse într-un ceas rău, fără ca prinţul să fi fost întrebat dacă îi convenea sau nu".

În capitolul "Prima criză dinastică" din volumul 2 al lucrării sale *Istoria loviturilor de stat în România*, Alex. Mihai Stoenescu, bazându-se pe informaţiile furnizate de Neagu Cosma, fost şef al Arhivelor Securităţii, în cartea intitulată *Culisele Palatului Regal. Un aventurier pe Tron – Carol al II-lea (1930-1940)*, carte pe care o consideră "cea mai bună cronică a «cazului Carol» apărută până acum în România", îi face acestui "aventurier" următorul portret:

"Ca bărbat şi prinţ moştenitor, Carol nu a ezitat să se implice în relaţii sentimentale cu diferite femei din protipendada românească, dar şi din lumea prostituatelor. Se pare că prima legătură mai serioasă a fost cu Ella Filitti, pe care, spre deosebire de alte aventuri, după versiunea prinţului Nicolae, ar fi iubit-o sincer... Îndepărtarea ei brutală chiar în timpul războiului, pe motiv că îi afectează preocupările de comandă în cadrul Regimentului de Cavalerie Regina Elisabeta, l-a convins că viaţa personală va fi mereu controlată de Curtea Regală. Imaginea rămasă despre Carol pentru perioada războiului în memoriile unor generali care au lucrat cu el sau l-au avut în subordine atestă indolenţa şi incompetenţa. Într-o mărturie intermediată de Alexandru Marghiloman, mareşalul Averescu va consemna un fapt, probabil real, legat de atitudinea lui Carol: *...prinţul n-are nici o calitate pentru domnie... La 29 octombrie 1916 primisem ordin să mă retrag din Valea Prahovei; toţi eram abătuţi şi trişti; trebuia să se dea bătălia de la Bucureşti; sondele erau incendiate. În această atmosferă groaznică a trebuit, la ora nouă, să ordon şefilor de corp să se retragă de la masa cu prinţul, ca să execute ordinele, dar prinţul a stat la masă până la două dimineaţa. Patrulele inamice erau la 20 de km. Era dezgustător.*"

Din volumul de "Documente, amintiri şi comentarii", de fapt memoriile prinţului Nicolae de Hohenzollern, cel de al doilea fiu al cuplului regal, publicat de Gh. Buzatu sub titlul *În umbra Coroanei României*, aflăm "că în acea perioadă Carol s-a îndrăgostit de Ella Filitti, o tânără manierată şi frumoasă". Legătura a luat sfârşit, ne lămureşte Constantin Argentoianu în memoriile sale, când "întreaga familie Filitti şi-a luat zborul spre Stockholm sau Copenhaga". Se pare că decizia, oarecum brutală, de a-l despărţi pe prinţul moştenitor de odrasla uneia dintre cunoscutele familii boiereşti, aparţine Casei Regale. Comentând această decizie, prinţul Nicolae scrie: "Cred că a fost o mare greşeală trimiterea ei dincolo de hotarele ţării, în speranţa că va putea să-l potolească pe Carol. Dar s-a liniştit aşa de bine încât Zizi a putut să-i intre sub piele". Şi în acest moment ajungem la noua aventură amoroasă a prinţului Carol, legătura cu Ioana Valentina (Zizi) Lambrino.

Dacă e să dăm crezare personajului care se auto/intitulează Paul al României, acesta relatează, în cartea sa *Carol al II-lea, Rege al României*, că bunicul lui şi-ar fi informat părinţii încă din iunie 1918 despre intenţia sa de a se căsători cu Zizi Lambrino. În perioada ce a urmat acestui anunţ, prinţul Carol şi-a pus la punct planul, găsindu-şi sprijinitori în rândul ofiţerilor din Regimentul de Vânători de Munte de la Târgul Neamţ, pe care-l comanda. În acelaşi timp şi-a asigurat o substanţială susţinere financiară şi consultanţa unor avocaţi, care l-au asigurat că proiectata sa căsătorie era perfect valabilă dacă va fi oficiată într-o ţară de rit ortodox. Despre felul cum a fost pus în practică acest adevărat complot antidinastic relatează Alex. Mihai Stoenescu în lucrarea citată, bazându-se pe informaţiile furnizate de Paul al României, interesat ca opinia publică românească să cunoască toate detaliile căsătoriei bunicilor săi:

"Cum ţara aleasă era Rusia, iar oraşul Odessa se afla sub ocupaţie germană, Carol trebuia să facă trei lucruri riscante: să-şi părăsească unitatea în care era ofiţer, să treacă clandestin graniţa ţării şi să oficieze un act pe teritoriul inamicului. Pentru punerea în aplicare a planului a fost găsit un complice în persoana ofiţerului Henri Serdici de Golobardo (sic!). În preajma lui se aflau câţiva ofiţeri-aghiotanţi,între care şi colonelul Nicolae M. Condiescu... Ca ofiţer de contrainformaţii şi apropiat al prinţului, Condiescu ne furnizează informaţii de prima mână. El arată că germanii au fost informaţi tot timpul de intenţia prinţului şi de mişcările sale. Carol şi-a petrecut noaptea de 26 spre 27 august acasă la Zizi, apoi au plecat împreună cu Serdici şi un şofer spre graniţă. Carol s-a deghizat într-o uniformă de ofiţer rus. De la staţia Pîrlita, fugarii au călătorit cu automobilul regal până la postul de frontieră Bender, apoi au trecut frontiera cu un alt automobil. Aici, Carol a fost imediat recunoscut de un ofiţer german. Acesta l-a condus la Cartierul general al trupelor germane, unde au fost întâmpinaţi cu curtoazie de generalul Zeidler. Comandantul regiunii «nu numai căle-a dat voie să-şi continue drumul spre Odessa, dar le-a şi reţinut camere la hotelul Bristol». Totodată comandamentul german n-a anunţat familia regală la Iaşi, ci guvernul Marghiloman la Bucureşti, subliniind astfel calitatea de ofiţer român care a trecut la inamic, iar nu pe cea de prinţ. În ziua de 13 septembrie 1918, Carol şi Ioana Valentina (Zizi) Lambrino au fost căsătoriţi de către preotul Şaravski în biserica Pokrovskaia din Odessa, în prezenţa unor martori avizaţi şi a reprezentantului consula-tului român. A doua zi după căsătorie, Carol a telegrafiat tatălui său: *Telegramă. Iaşi. Regelui Ferdinand. Eu am luat în căsătorie pe Zizi Lambrino. Răspundeţi dacă eu pot să mă întorc cu ea sau trebuie să continui drumul spre Franţa*".

În scrierile lor memorialistice, "cazul" căsătoriei morganatice a prinţului Carol cu Zizi Lambrino este condamnat atât de Constantin Argetoianu, cât şi de I. G. Duca, oameni politici importanţi, contemporani cu evenimentul. "Amănuntele – scrie primul din cei doi memorialişti – care s-au aflat zilele următoare, informaţiile care s-au publicat în ziarele nemţeşti nu mai lăsau nici o îndoială asupra acestor două fapte: dezertarea Prinţului şi căsătoria sa clandestină. Din aceste două fapte, cel dintâi părea mai grav, căci căsătoria, fiind săvârşită în condiţiile în care fusese, era uşor anulabilă", pe când dezertarea, mai ales în timp de război, era de o gravitate maximă.

Mult mai severă este relatarea lui I. G. Duca referitoare la căsătoria prinţului. Deşi nu mai făcea parte din guvernul liberal, care condusese ţara în timpul războiului, guvernarea fiind încredinţată conservatorilor conduşi de Al. Marghiloman, I. G. Duca exprimă punctul de vedere al "brătienilor", şi nu în ultimul rând al ţării: "În sfârşit, în toamna anului 1918 s-a întâmplat un eveniment dureros, nu atât pentru guvernul pe atunci răspunzător de destinele României, cât pentru noi toţi şi pentru principiul monarhic în sine. Spre surprinderea generală, am aflat într-o bună zi că Principele Carol, Moştenitorul Tronului, a dispărut de la Târgul-Neamţ, unde comanda o unitate de vânători de munte. După câteva zile, misterul a fost desluşit asupra cazului nu numai penibil, dar grav. Principele fugise cu Dra. Zizi Lambrino şi, ca să treacă Nistrul, se pusese sub protecţia ofiţerilor austrieci, luase chiar masa cu ei, iar la Odessa se cununase ziua în amiaza mare, în ţinută de gală, cu colanul Ordinului Carol de gât, sub ochii binevoitori şi ironici ai autorităţilor inamice, încântate că dinastia care le-a declarat război primeşte o atare lovitură. Părinţilor le scrisese că pleacă să lupte pe frontul apusean, fiindcă nu poate să mai rabde starea de apăsare şi de umilinţă în care se zbate poporul, refugiat în Moldova de pe urma păcii ruşinoase de la Bucureşti. Simple justificări epistolare, fiindcă, în realitate, Principele nu se gândea nici la frontul Aliaţilor, nici la ţară, ci la ceea ce considera fericirea sa personală. Când a aflat ştirea, Regele a venit imediat la Iaşi, să confere cu miniştrii săi. Marghiloman se rosti pe dată pentru înlăturarea definitivă a Principelui, care, prin purtarea sa, se dovedise nedemn de a purta Coroana României".

Confruntat cu obligaţia morală de a da curs propunerii făcute de Marghiloman, fiind vorba de un caz de dezertare la inamic în timp de război, Regele Ferdinand acceptă propunerea lui Ştirbey de a convoca un consiliu alcătuit din şefii de partide şi din generalii comandanţi de armate, pentru a găsi o soluţie la criza dinastică provocată de nesăbuinţa prinţului Carol. "Averescu – scrie în continuare I. G. Duca – împărtăşi în totul punctul de vedere al lui Marghiloman şi ceru ştergerea Principelui Carol din rândurile familiei regale şi proclamarea Principelui Nicolae ca Moştenitor al Tronului". O luare de poziţire fermă, venită din partea unui general integru, care-l avusese pe prinţ sub comandă şi care, îl socotea incapabil să poarte pe umeri responsabilitatea de "cap al Oştirii". Generalii Coandă, Grigorescu şi Văitoianu s-au raliat acestui punct de vedere. Surprinzător, cu totul o altă poziţie a avut Ion

(continuare în pag. 4)

(urmare din pag. 3)

I. C. Brătianu, care din raţiuni de stabilitate dinastică a pledat pentru menţinerea prinţului Carol ca moştenitor al Tronului. Probabil că demersul său în sprijinul odraslei regale a avut drept temei vastele sale cunoştinţe istorice, care i-au permis să găsească în trecut, tot într-o dinastie domnitoare germană, un caz asemănător. (În volumul *Portrete şi Amintiri*, I. G. Duca face următoarea menţiune cu privire la pasiunea şi cultura istorică a fruntaşului liberal: "Acest om, inginer prin studii, bărbat politic prin activitate, era convins că, dacă ar fi fost liber să urmeze imboldul sufletului său, ar fi ales, fără o clipă de îndoială, cariera de istoric".)

În anul 1730, tânărul Kronprinz Friederich, în vârstă de 18 ani, fiul Regelui Prusiei Friederich Wilhelm I, nemaiputând suporta rigorile "disciplinei prusace" la care era supus de tatăl său, într-un acces de răzvrătire juvenilă, se hotărăşte, împreună cu prietenul său, sublocotenentul Hans Hermann von Katte, să fugă în lume. Planul celor doi tineri este însă descoperit. Furios, regele intenţionează să-şi excludă fiul de la succesiunea la tron, dar la insistenţele corpului ofiţeresc renunţă la această drastică măsură. Cât priveşte pe "complicele" prinţului, acesta este condamnat de un tribunal militar la detenţie pe viaţă pentru tentativa de "dezertare de sub drapel", sentinţă pe care însă regele o transformă în pedeapsă capitală. Friederich fu obligat să asiste la execuţia prietenului său, care a avut loc în incinta fortăreţei Kustrin, şi, puternic impresionat de deznodământul tragic al unui vis de libertate, leşină.

Probabil că în reveriile sale instorice, dar şi în calculele sale politice, Ion I. C. Brătianu, care şi-a iubit ţara mai presus de orice, a văzut în zburdălnicia prinţului Carol o replică a întâmplării petrecute la curtea Prusiei şi a sperat că aşa cum tânărul Kronprinz aventurier devenise Regele Friederich al II-lea – cel Mare – al Prusiei, tot astfel fugarul de la Odessa ar putea deveni Regele Carol al II-lea al României. Din păcate, la noi lucrurile nu au evoluat ca în Prusia şi, după numai 7 ani, Ion I. C. Brătianu îşi va da seama că a greşit şi va impune îndepărtarea prinţului Carol de la succesiunea la Tronul României.

Până să se producă însă acest deznodământ, agitaţia produsă de faptele iresponsabile ale acestui aventurier a continuat să tulbure liniştea familiei regale, viaţa politică din ţară şi opinia publică, care în urmă cu trei sferturi de veac trăia pe dimensiunile unui concept de moralitate mult mai sobru decât cel din zilele noastre. "Mărturisesc că documentarea sa istorică – scrie I. G. Duca în *Amintiri politice* – era impresionantă şi că Brătianu şi-a pledat cauza cu atâta convingere şi cu atâta foc, încât ne-a câştigat pe toţi". La pledoaria conducătorului liberalilor s-a adăugat presiunea exercitată de Regină, care "nu ca o mamă care îşi apără copilul, ci ca o leoaică care îşi apără puii", a insistat pentru o soluţie cât mai blândă cu putinţă a incidentului. În acest scop a fost trimis la Odessa colonelul Baliff, care "după diferite pertractări şi ameninţări, reuşi să aducă înapoi pe principe".

O dată adus în ţară, prinţului Carol I s-a aplicat o pedeapsă disciplinară de 75 de zile de arest, care urma să fie executată la Mânăstirea Horaiţa din judeţul Neamţ. "Generalii convocaţi – ne informează Neagu Cosma în cartea menţionată – au împărtăşit punctul de vedere al regelui ca principele să fie pedepsit disciplinar, iar măsura să fie adusă la cunoştinţă din înalt, ordin până la comandanţii de brigadă inclusiv". Sancţiunea a fost nesperat de blândă. În fapt, era vorba de un act de dezertare pe teritoriul inamic, care în mod normal intra sub incidenţa Curţilor Marţiale.

Războiul se apropia de sfârşit. La 27 martie 1918, Basarabia se uneşte pentru totdeauna "cu mama sa România". În octombrie 1918, Monarhia austro-ungară se prăbuşeşte şi, la 28 noiembrie 1918, Congresul general al Bucovinei, hotărăşte "Unirea necondiţionată şi pentru vecie a Bucovinei în vechile ei hotare până la Ceremuş, Colaciu şi Nistru, cu Regatul României". La 6 noiembrie 1918, suveranul cere demisia guvernului Marghiloman, care încheiase pacea de la Bucureşti, şi încredinţează formarea unui nou cabinet generalului Coandă. La 10 noiembrie, regele ordonă mobilizarea armatei. Iar la 1 decembrie, în timp ce Bucureştii eliberaţi îi primeau sărbătoreşte pe Regele şi Regina României, la Alba Iulia se înfăptuia cel mai măreţ act istoric al neamului românesc: România Mare.

Proclamarea României Mari la 1 Decembrie 1918 nu a însemnat automat şi apariţia unei noi realităţi geopolitice pe harta Europei. Pe de o parte, Conferinţa de Pace de la Paris, înaltul for care urma să definitiveze configuraţia geografiei politice postbelice, era abia la începutul lucrărilor sale, iar pe de altă parte, prin izbucnirea revoluţiei bolşevice în Ungaria şi crearea Republicii Sovietice Ungare, România se afla în primejdia de a fi atacată din est de armata roşie şi din vest de bolşevicii maghiari. O dublă agresiune, care ţintea să facă joncţiunea pe teritoriul românesc, împingând comunismul până în inima Europei. Dacă diplomaţii occidentali, aflaţi în pertractări la Paris, nu au înţeles pericolul care ameninţa lumea civilizată, noi românii l-am înţeles. În Răsărit, pe Nistru, armata română, atâta câtă era, a reuşit să facă faţă incursiunilor bandelor bolşevice, care încercau să ocupe Basarabia, iar în Ardeal, împotriva armatei organizate a lui Bela Kun, s-a purtat un război adevărat, la care a participat întreaga oştire română. S-au desfăşurat operaţiuni militare de mare amploare, soldate cu eliberarea întregului teritoriu românesc din Transilvania, izgonirea armatei bolşevice peste Tisa, ocuparea Budapestei la 4 august 1919 şi, în final, lichidarea regimului comunist din Ungaria.

Am evocat sumar aceste evenimente de importanţă naţională, cu caracter preponderent militar, care au avut loc după dezertarea prinţului Carol la Odessa, unde s-a căsătorit cu Zizi Lambrino, pentru a sublinia faptul că cel care ar fi urmat să devină "capul Oştirii" a refuzat cu obstinaţie să-şi facă datoria sub arme! Nu în zadar scria fratele său, prinţul Nicolae, în memoriile sale: "N-am putut să înţeleg şi nu cred că voi înţelege vreodată motivele pentru care a fost decorat de către regele Ferdinand cu Ordinul Mihai Viteazul clasa I".

Încercările Casei Regale de a soluţiona grava criză în care comportamentul prinţului Carol azvârlise atât Tronul, cât şi ţara, s-au desfăşurat pe mai multe planuri. În primul rând, s-a încercat anularea căsătoriei oficiate la Odessa. În acest scop, s-a făcut apel la instanţele juridice româneşti. La 21 ianuarie 1919, Tribunalul Ilfov a anulat căsătoria printr-o sentinţă judecătorească. O decizie care frizează absurdul. Cum poate o instanţă civilă să anuleze ceea ce s-a săvârşit într-o taină a Bisericii, prin lucrarea Sfântului Duh? De altfel, un articol din Codul Civil nu lăsa nici un dubiu asupra filiaţiei lui Carol Mircea Lambrino (fiul rezultat din căsătoria cu Zizi Lambrino): "Căsătoria care s-a declarat nulă totuşi produce efectele sale civile, atât în privirea soţilor, cât şi în privirea copiilor, dacă ea s-a contractat cu bună credinţă". Or, în luna mai 1919, Zizi Lambrino îl anunţa pe Carol că a rămas însărcinată, anunţ la care acesta răspunde printr-o scrisoare, liniştind-o în sensul că nu are nici un dubiu asupra paternităţii: "N-aş putea admite niciodată ca acest copil să fie nelegitim şi, orice s-ar întâmpla, am să-l recunosc totdeauna".

Casa Regală, dar şi ţara l-ar fi vrut pe moştenitorul tronului pe front. Când însă, în mai 1919, i s-a cerut să plece pe front, Carol a simulat un accident de călărie, care-l făcea indisponibil. Dar cel mai josnic subterfugiu pentru a se sustrage datoriei de ostaş este relatat de prinţul Nicolae: "Campania din Ungaria era în plină desfăşurare şi lui Carol i s-a cerut să se alăture trupelor noastre. El însă a făcut tot ce putea – a recurs chiar la auto-mutilare [s-a împuşcat în coapsă-n.n.] – numai să nu plece pe front".

Ceea ce îl preocupa pe prinţul Carol în momentele în care ţara nu înfrunta numai armata bolşevică a lui Bela Kun, dar şi incapacitatea diplomaţilor de la Paris de a înţelege importanţa acţiunii României pentru viitorul Europei, era să ajungă cât mai grabnic în străinătate, pentru a reface actul de căsătorie cu Zizi Lambrino, anulat de justiţia română, şi a face publică o declaraţie de renunţare la succesiune, pentru a-şi putea duce viaţa după pofta inimii, să mai simtă povara responsabilităţii domniei peste un popor faţă de care nu se simţea legat prin nimic. Fiind împiedicat să iasă din ţară, întocmeşte cu ajutorul lui Alexandru Marghiloman documentul reprodus mai jos, fapt confirmat de omul politic conservator în memoriile sale (publicate cu titlul *Note politice*).

Una dintre rarele fotografii cu principele Carol şi principesa Elena

"Sire, pe temeiul unui drept firesc implicitamente recunoscut şi prin art. 83, par. 2 din Constituţie, declar că renunţ la calitatea mea de Principe Moştenitor al Coroanei României, atât pentru mine personal, cât şi pentru descendenţii mei, şi la toate avantagiile ce-mi sunt recunoscute de Constituţie în această însuşire de Moştenitor al Tronului. Rămân slujitor credincios al Ţării şi, punând spada mea în serviciul ei, rog pe Majestatea Voastră să-mi desemneze un loc în luptă printre ostaşii care se găsesc azi pe front. CAROL, Principe al României – Bucureşti, 1 August 1919".

Un monument de ipocrizie, care arată adevăratul chip al "Principelui României"! Aşadar, cu doar trei zile înainte de intrarea armatei române în Budapesta, prinţul Carol "îşi punea spada în slujba Ţării"!

"Pentru a fi sigur că scrisoarea de renunţare va fi făcută publică – ne completează informaţia Alex. Mihai Stoenescu –, Carol trimite un exemplar liderului socialist Toma Dragu, care se grăbeşte să o multiplice şi să o difuzeze pe străzi. Textul este publicat şi la Paris, în ziarul *Excelsior*". Într-o scrisoare citată de Paul al României, regina însăşi îşi varsă năduful: "Ţi-ai renegat ţara, surorile şi fratele, tradiţiile şi datoria într-o vreme când, mai mult ca oricând în istorie, România avea nevoie de conducători (…) Când ţi-a venit mai bine, ai lăsat totul baltă, nesinchisindu-te de răul pe care-l făceai şi, sub înrâurirea altora, ai uneltit cu socialiştii, în speranţa că astfel îi slăbeşti tatălui tău poziţia".

Din păcate, pentru ţară şi pentru români, criza dinastică provocată de prinţul Carol nu a evoluat spre deznodământul ferm promis de protagonişti ei. Apetitul erotic al prinţului Carol s-a dovedit mai puternic decât jurămintele de credinţă făcute contestatei sale soţii. Cunoscând alte femei, sentimentele sale pentru Zizi Lambrino s-au diluat. La o lună după naşterea lui Carol Mircea Lambrino (8 ianuarie 1920), prinţul Carol pleacă, însoţit de generalul Condiescu, într-o călătorie în jurul lumii. Cât priveşte pe Zizi Lambrino, se pare că a fost consolată de Casa Regală şi de guvern cu o substanţială pensie viageră, acceptând să se stabilească la Paris şi să nu facă agitaţie în legătură cu fiul ei de viţă regală.

După 7 luni de reculegere pe mările calde, prinţul Carol revine în ţară şi, pentru ca trecutul să fie uitat, acceptă propunerea familiei regale de a se căsători cu o prinţesă de sânge. În februarie 1921 se căsătoreşte cu Principesa Elena a Greciei, iar 8 luni mai târziu, la 25 octombrie, se va naşte Mihai, viitorul Rege al României.

(va urma)

VASILE NETEA – 15 ANI DE LA MOARTE

Presărați pe-a lor morminte... ale Domnului cuvinte...

Aceste cuvinte ale Domnului au fost pentru prima oară presărate peste mormântul tatălui meu de către un sobor alcătuit din 21 de preoți, în fruntea căruia s-a aflat Înalt Prea Sfințitul Andrei, actualul Arhiepiscop de Alba Iulia, în ziua de 10 martie 1989, la cimitirul din Deda, unde a avut loc înmormântarea. Respectarea sfintelor tradiții și credința în Dumnezeu au fost mai puternice decât obrocul întunecat sub care ne ținea sufletele nemernicia călcătoare de Evanghelii a "anilor-lumină"... Atunci, ca întotdeauna de-a lungul a două mii de ani de istorie, preoțimea română și-a cinstit dreptcredincioșii printr-o cucernică închinare adusă unui om care și-a dedicat întreaga viață istoriei și religiei poporului român.

"Din pământ venim și în pământ ne tragem, deșertăciune a deșertăciunilor, căci totul e deșertăciune, și când omul crede că a cucerit pământul, atunci tocmai se îndreaptă spre mormânt", zice Biblia.

Vasile Netea nu a cucerit pământul. Dar, îndreptându-se cu pași biblici spre viața cea veșnică, și-a cucerit un loc binemeritat în pantheonul istoricilor români, lăsând în urma sa o operă de 40 de volume. O brazdă de conștiință trasă adânc în pământul și pentru pământul Transilvaniei, care a fost marea sa dragoste. "Munții Apuseni sunt inima Transilvaniei, iar Transilvania este inima României": titlu între titlurile sale. În crezul acesta a bătut inima lui vreme de 77 de ani.

Prin scrisul său, s-a dorit a fi un continuator al lui Petru Maior și August Treboniu Laurian, al lui Horea și Avram Iancu. Și a fost, atât cât a putut. "Căci nu sunt vremile subt om, ci bietul om subt vremuri", după vorba cronicarului.

Mureș, Mureș mergător, / De te-ai face vorbitor, / Eu, Mureș, te-aș întreba / De mai am bine or ba. / De-aș ști că mi-a fi tot rău, / M-aș zvârli în fundul tău. / Rămâneți cu bine acasă, / Nu fiți cu inima arsă, / Că eu așa m-am născut, / Să tot sufăr pe pământ...

Versuri, strigăte, șoapte de întâlnire și rămas bun cuprinse în cartea *Murăș, Murăș apă lină...*, publicată în anul 1936, cu o prefață de Ion Agârbiceanu. A fost prima sa carte importantă, anunțându-le pe celelalte – și mai importante – ce au urmat. Avea 24 de ani și sufletul plin de vise.

Și cui a închinat-o? Iubitei lui, fata preotului George Cazan din comuna Filea – peste un an, viitoarea sa soție, Lucreția Netea, mama mea.

Ce i-a scris în dedicația de pe prima pagină? "Ție, Lu, întâiul exemplar din acest «Murăș cu apa lină», în amintirea ceasurilor când privirile noastre se oglindeau în undele Mureșului, urmărind visuri și iluzii dintr-o viață pe care o vrem luminoasă și fericită – și care poate va fi așa. Tg. Mureș, la 23 martie 1936. Vasile Netea".

N-a fost însă așa. A fost, după nici 10 ani, blestemul comunist, care pe tata l-a aruncat 8 ani în închisoare, iar pe mama a îmbolnăvit-o de tuberculoză.

Ce i-a răspuns mama, după o jumătate de secol? "În aceeași lună martie, în zorii zilei de 6, viața fericită a luat sfârșit și soțul meu a plecat pe drumul fără întoarcere". Așa i-au fost cuvintele scrise sub înscrisul dedicației...

Nu-i așa, mamă. "Ne vom întoarce într-o zi..." – așa m-a învățat tata, cu versurile lui Radu Gyr memorate în închisoare. "Ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane!"... Nu se poate alege praful și pulberea din ceea ce este piatră și granit. Căderile sunt momentane. Ridicările perpetue. De nenumărate ori, Vasile Netea a căzut și s-a ridicat pe aripile frânte și totuși veșnic zburătoare ale lui poeziei lui Radu Gyr.

"Dacă ar fi putut, comuniștii i-ar fi omorât și pe morți" – mi-a spus tata, vorbindu-mi despre bătăile și foamea pe care le-a suferit la Jilava.

Pe mulți dintre morți au reușit să-i mai omoare o dată comuniștii, omorându-le memoria prin zecile de ani de propagandă comunistă și ateistă, antinațională și anticreștină. Dar n-au reușit să-i omoare pe toți viii. Suntem, iată, printre cei rămași pentru a ridica din cădere generația prezentă.

"Nu voi ști niciodată precis dacă tata a fost căsătorit cu mama sau cu Transilvania", spuneam în interviul acordat istoricului Toader Bucilei și publicat în cartea acestuia *Clio încarcerată*, apărută în anul 2000. Acum știu. Dragostea pentru Dumnezeu și pentru țară sunt superioare oricărei alte forme de dragoste. Sfinte față de orice alt sentiment pe care, din slăbiciune, îl considerăm la un moment dat sfânt.

"Nu există compatibilitate între a fi român și a fi comunist. A fi comunist înseamnă a fi fără Dumnezeu, a fi român înseamnă a fi creștin". Tata mi-a lăsat această filă de testament pe care i-o respect cu sfințenie, așa cum, asemeni lui, cu sfințenie respect Cele Zece Porunci.

"Recunoștința e o floare rară, Gelu. Prezentul nu te recunoaște, iar posteritatea te uită".

Nu-i așa, tată. Prezentul nu te-a uitat. Iar posteritatea te va recunoaște. În aceste zile, la biserica din Deda, preotul Dumitru Fărcaș înalță slujbe de pomenire către Dumnezeu, rostindu-ți îngenuncheat numele. În aceste zile, la Liceul "Vasile Netea", profesorul Gheorghe Daraban scoate o ediție specială a revistei *Vanet*. În aceste zile, la Tg. Mureș, Fundația Culturală "Vasile Netea", prin neobositul întru credință Dumitru Poptămaș, organizează o amplă sesiune comemorativă.

Este mult? Este puțin? Este tot ce pot face niște oameni, mai mulți sau mai puțini, pentru care sufletul și opera ta sunt prezente spre un viitor nemuritor.

Câteva lumânări care, în pofida umbrelor stingătoare, continuă să-ți ardă la căpătâi:

Dumitru Almaș: "Un neastâmpărat, un neliniștit, un entuziast, un exploziv. Avea o mie de idei și de planuri. L-am admirat și invidiat pentru spontaneitatea și îndrăznelile lui. O memorie prodigioasă, o expunere vibrantă, caldă, entuziastă, cuceritoare, incandescentă. Mi-a fost greu să-l întreb. Întotdeauna, însă, mi-a fost drag să-l am partener"...

Romulus Guga: "Prin opera sa, Vasile Netea a adus la ospățul cel mare al popoarelor identitatea de neconfundat a poporului român. A știut mereu să scurteze noaptea și să arate calea de unde speranța se ridică în ochii înlăcrimați".

Ovidiu Papadima: "Aș fi tentat să spun că Vasile Netea este un fenomen al naturii, dacă nu s-ar fi spus cam la fel și despre Nicolae Iorga. El reprezintă însă, sigur, o concretizare a energiei fizice și spirituale a transilvănenilor căliți de secolele în care au trebuit nu numai să dăinuiască, ci să și acționeze până la încleștarea luptei pentru a-și păstra ființa națională".

Dumitru Poptămaș: "Și-a făcut din cuvânt, asemenea precursorilor săi din ținutul Mureșului, o tribună de luptă pentru ridicarea culturală a vieții satului. A avut o activitate fără egal în presa mureșană. O avalanșă de articole evocând personalități și momente din istoria patriei. A cultivat, prin expunerile și cărțile sale, tot ce a dat mai valoros Transilvania".

Iosif Sava: "Vasile Netea? Iorga al Transilvaniei!".

De unde propria mea aprindere – Gelu Netea: "Toată viața tatălui meu a fost un amestec confuz de fericire și durere, speranță și amărăciune, pisc și prăpastie. De-a valma, primăveri și ierni împotmolindu-se nedrept între zvon abia mijit de ghiocei și șuierat prematur de crivăț. L-au ținut întotdeauna în picioare credința în Dumnezeu și în sine însuși, l-au doborât de fiecare dată realitatea potrivnică și lipsa de noroc".

Gelu NETEA

CE TOT CÂNTĂ CUCUVEAUA

(urmare din pag. 1)

ca această proclamație, în noua ei formă, să fie prezentată mulțimii – care între timp se regrupase tot din balconul Comitetului Central. Ion Iliescu nu a făcut-o însă, de teamă să nu fie contestat, așa cum fusese contestat, cu câteva ore mai înainte, Ilie Verdeț. A preferat să se ducă la Televiziune, căci în fața camerelor de luat vederi se simțea net avantajat.

Ce a urmat – se cam știe: diversiune, teroriști, mineriade, victime și, până la urmă, instaurarea, ca organ al noii puteri, a Frontului Salvării Naționale, în frunte cu Ion Iliescu.

De ce tocmai Ion Iliescu? Pentru că Ion Iliescu fusese pregătit cu mulți ani înainte pentru acest moment. Cu mulți ani înainte, în rândurile celor căzuți în dizgrația dictatorului, circula, discret, zvonul că cel care-l va înlocui pe Ceaușescu, a cărui debarcare se pregătea în umbră, va fi tovarășul Ion Iliescu. Mărturisesc, nu fără un profund sentiment de jenă, că în ziua de 22 decembrie 1989, în jurul orei 12, când am intrat în sediul Comitetului Central (din care tocmai plecaseră precipitat cei doi Ceaușești), dându-mi seama că se instalase deja un "vid de putere" și temându-mă că, în curând, va începe "măcelul", m-am pomenit, așa dintr-o dată, strigând: "Să vină Ion Iliescu"! De unde știam eu de Ion Iliescu? Aceasta e o poveste mai lungă.

În primăvara anului 1985, lucram la un Oficiu de Informare și Documentare care era ceea ce mai rămăsese din fostul Centru de Informare și Documentare în Științele Sociale și Politice creat, în anii '60, de Miron Constantinescu și desființat din ordinul Biroului 2, în 1973 sau 1974, la începutul mini-revoluției culturale.

Șeful acestui Oficiu era Mircea Ioanid, fostul director al Centrului de Informare desființat în 1974, căzut și el acum în dizgrație pentru că era evreu. În biroul acestuia se adunau periodic unii dintre "foști", acum marginalizați, și puneau țara la cale. Participau la aceste colocvii destul de frecvente Mihai Botez, generalul Bantea, istoric militar, naufragiat pe la Biblioteca Muzeului Militar, sociologul N. S. Dumitru, profesorul Mircea Malița și alți câțiva de care nu-mi mai amintesc. Se discutau acolo de toate: se colportau știri, se bârfea, se abordau și probleme mai elevate (filosofie, sociologie etc.) și, bineînțeles, se discuta și multă politică. Cum unii dintre aceștia, datorită relațiilor lor, aveau încă acces și la alte surse de informație decât cele oficiale, veneau uneori cu noutăți în premieră. Eu nu participam la aceste conclavuri, dar fiind în relații excelente cu Mircea Ioanid, acesta, ori de câte ori avea vreo informație mai ieșită din comun, mi-o comunica și mie. Astfel, într-o zi de mai a anului 1985, în timp ce ieșisem împreună la o bere, mi-a spus oarecum confidențial: "Știi?... Se pregătește debarcarea lui Ceaușescu și în locul lui va veni Ion Iliescu". Era pentru prima dată când auzeam acest nume. Și pentru că mi-am manifestat ignoranța întrebând cine este acest "pretendent la tron", mi l-a prezentat, făcându-i o scurtă biografie. Astfel am aflat că Ion Iliescu își făcuse studiile la Moscova, că a fost Secretar al Comitetului Unional al Studenților și Aspiranților Români aflați la studii în U.R.S.S. și că, întors în țară în 1955, a ajuns Prim Secretar al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Muncitoresc, apoi Secretar cu propaganda, Prim Secretar la Timiș, Prim Secretar la Iași și, în sfârșit, după ce Ceaușescu a dat-o pe național-comunism, a fost din ce în ce mai marginalizat, desigur, printre altele, și pentru zvonurile care circulau în legătură cu el, ajungând, în cele din urmă, un simplu director de editură, post din care evenimentele din '89 l-au propulsat în vârful piramidei.

Am considerat atunci că era doar un simplu zvon, ca atâtea altele care circulau în acea perioadă, astfel că l-am dat uitării. Nu știu dacă, în cei aproape 5 ani care au trecut până să se împlinească "profeția", mi-am mai adus vreodată aminte de ea. Și deodată, pe 22 decembrie, în jurul orei 13, într-un moment de extremă tensiune, această amintire a țâșnit din străfundul memoriei și m-am pomenit strigând: "Să vină Iliescu!". Și Iliescu a venit. Nu pentru că am strigat eu (vai mie!), ci pentru că așa fusese scris scenariul.

Dar argumentul cel mai convingător că în decembrie '89 n-a fost revoluție, ci lovitură de stat îl constituie însăși cariera postdecembristă a lui Ion Iliescu. Căci dacă ar fi fost revoluție, nu mai era azi dumnealui, ex-nomenklaturistul și marxistul incorigibil, în "fruntea trebii", ci la lada de gunoi a istoriei, ca și ceilalți dinozauri din anturajul actualei puteri. Revoluția i-ar fi măturat pe toți și tocmai prin aceasta și-ar fi binemeritat numele de revoluție.

DACA NOI I-AM UITAT, EI NE ADUC AMINTE...

"Mânia morților poate fi blestem și pieire tuturor faptelor celor vii"

(Vasile Pârvan, *Memoriale*)

La Țiganca și pe multe alte câmpuri de bătălie de dincolo de Prut, unde, la începutul celui de-al doilea război mondial, au căzut la datorie mii de ostași români, scheletele acestora ies la suprafață (nu din morminte, căci ei nu au morminte, ci din pământul reavăn), pentru a ne mustra și pentru a ne aduce aminte de netrebnicia noastră. Și nu sunt puțini acești morți. Sunt mii sau chiar zeci de mii. Potrivit datelor Ambasadei României în Republica Moldova, în stânga Prutului, în Basarabia istorică, sunt aproape două sute de așa-zise cimitire ale militarilor români căzuți în luptele care s-au dat aici în timpul celui de-al doilea război mondial. Și toate, sau marea lor majoritate, sunt în paragină. Numai la Țiganca, de exemplu, au pierit în luptă, în primele zile ale războiului, în jur de 10 mii de ostași, care au fost înmormântați în grabă, în câteva gropi comune. Înainte de înhumare, o parte dintre ei au fost identificați, printre aceștia numărându-se și colonelul Gheorghe Niculescu, comandantul regimentului "6 Mihai Viteazul". Cei mai mulți au fost însă înmormântați la grămadă. Inițial, locul respectiv a fost împrejmuit și, în cimitirul astfel amenajat, s-a ridicat chiar și un monument în memoria lor. Până în 1944, ei au fost cinstiți cum se cuvine, de ziua eroilor sau cu ocazia altor praznice creștinești, făcându-se aici pelerinaje și ținându-se slujbe de pomenire. Însă, după terminarea războiului și instalarea în regiune a puterii sovietice, rușii, "ca să șteargă orice urmă despre români și despre românism", au trecut cu buldozerele peste morminte și peste monument iar pe locul astfel nivelat a apărut o fermă de porcine. După 1990, când Uniunea Sovietică s-a dezmembrat și în regiune a apărut statul "independent" Republica Moldova, situația acestui cimitir, ca și a multor altora de altfel, nu s-a schimbat prea mult. Atâta doar că, în locul fermei de porci, a apărut o stână de oi, iar în mijlocul terenului rudimentar amenajat-o mult prea modestă cruce de lemn, care străjuiește umil un câmp plin de oseminte scoase la suprafață de intemperii și poate de revolta sufletelor care au sălășluit cândva în ele. Și ne mai întrebăm nedumeriți de ce, atât nouă, cât și celor de peste Prut, toate cele ne merg anapoda! Mânia morților noștri uitați și neglijați ne este "blestem și pieire"...

Este revoltător și de neînțeles cum un popor, altădată cu un atât de pios cult al morților, să asiste nepăsător, cu nesimțire chiar, la pângărirea osemintelor celor care s-au jertfit pentru o cauză sfântă lui. Căci cei care și-au dat viața pe aceste meleaguri nu au fost nici mercenari, nici prinși cu arcanul și trimiși să lupte și să moară împotriva voinței lor. Ei au fost fiii acestui popor, care au mers la război cu entuziasm și au murit conștienți că se jertfesc pentru o cauză dreaptă, așa cum reiese din scrisoarea unuia dintre acești eroi (și sunt multe astfel de scrisori) trimisă celor dragi lui, cu câteva zile înainte de a cădea vitejește în luptă, scrisoare gravată pe crucea mormântului simbolic amenajat de familie în cimitirul din satul său natal: *"De-o fi să mor... mor pentru Patria unde m-am născut și unde știu că are să trăiască în pace și fericire copiiii, părinții și familia mea... Moartea pentru țară este o mare cinste fiindcă pecetluim imn de veci României cu moartea noastră"*. Și nu spunea acestea doar așa, ca să spună vorbe mari, căci, peste câteva zile, a dovedit cu prisosință, prin jertfa sa, că nu făcea doar paradă de cuvinte , ci credea sincer în ceea ce spunea. Și la fel ca el gândeau și toți cei peste ale căror oseminte trec astăzi nepăsători localnicii, fără să-și amintească o clipă că oasele pe care le calcă în picioare sunt ale fraților lor care au murit *și* pentru ei. Această impietate, deși poate inconștientă, este totuși vinovată, pentru că, măcar cu ocazia marilor praznice creștinești, românii, care aici sunt majoritari și, mai cu seamă preotul lor ar trebui să-și aducă aminte și să facă ceva pentru odihna sufletelor celor ce s-au jertfit. Și aceasta cu atât mai mult cu cât au și exemplu. În centrul satului Țiganca, ostașilor sovietici morți în luptele de aici li s-a ridicat un monument pe care scrie că patria nu-și uită eroii și la care, în momentele festive de peste an, se depun flori și se păstrează momente de reculegere. Foarte frumos. Sunt morții lor și au tot dreptul și datoria să-i cinstească așa cum cred de cuviință. De ce nu ar face și românii la fel, căci acum nimeni nu-i mai oprește să facă acest lucru? Anul trecut, pe 14 septembrie, de "Înălțarea Sfintei Cruci" la biserica din Țiganca a fost mare praznic. A fost adusă aici icoana făcătoare de minuni de la Mănăstirea Hârbovăț, dar nimeni nu s-a gândit să pomenească, cu această ocazie, și pe morții din cimitirul eroilor români care se află doar la câteva sute de metri de sat.

Dar pentru starea deplorabilă în care se găsesc cimitirele eroilor români de dincolo de Prut, de vină nu sunt doar localnicii. Vina mare este a statului român, căci, în definitiv, marea majoritate a celor care își dorm somnul de veci în aceste așa-zise cimitire nu sunt localnici, ci sunt fii ai poporului român veniți, la chemarea lui, din toate colțurile țării, să lupte și să moară aici.

În timp ce statul german, de exemplu, a luat măsuri ca osemintele tuturor ostașilor săi căzuți în Basarabia să fie strânse și reînhumate într-un cmitir special amenajat în preajma satului Grătiești, autoritățile de la București nu fac ninic în acest sens. De asemenea, la Chișinău sunt, nu departe unul de altul, două cimitire, unul german și celălalt românesc. În timp ce cimitirul german este, prin grija statului german, frumos amenajat, cu cruci mereu proaspăt vopsite, cu morminte bine delimitate și alei îngrijite, cimitirul românesc este lăsat de izbeliște. Deși, și la noi, cultul eroilor este reglementat prin lege, și această lege, ca majoritatea legilor din România, se dovedește a fi literă moartă. Guvernanții nu își aduc aminte de ea decât rareori – și atunci doar din interes sau din rațiuni electorale.

(continuare în pag. 7)

Chip de soldat român apărut în revista germană *Signal* (1942)

Reproducem în continuare scrisoarea trimisă familiei de un tânăr ostaș român care a luptat și a murit ca un erou pe frontul din Răsărit. Această scrisoare este gravată pe crucea care străjuiește mormântul simbolic al eroului nostru, amenajat de familie în cimitirul satului său natal din comuna Brastavățu, jud. Olt. Menționăm faptul că, probabil din "grija" vreunui cenzor local zelos, sau poate chiar din inițiativa familiei, după instaurarea regimului comunist, scrisoarea a fost naiv cenzurată prin ștergerea unor cuvinte considerate a fi compromițătoare. Noi o vom reproduce așa cenzurată, cuvintele șterse marcându-le prin puncte, așa încât cititorul avizat să poată ghici cu ușurință cuvintele lipsă:

SERG. GĂLAN D. ION
Mort pentru patrie 6 septembrie 1941 de 24 ani
Mihailovca Odesa

Scrisoare de pe front

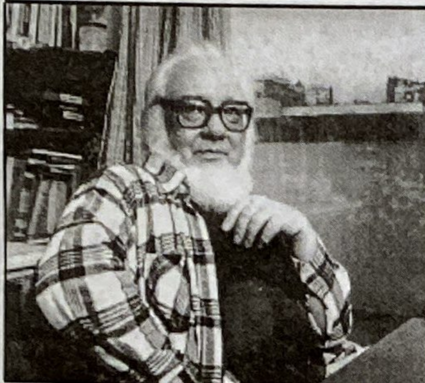
Iubiții mei frați, părinți, soție și dragi copilași,

Aflați despre mine că sunt sănătos și cu serviciul militar o duc foarte bine. Dragii mei, Bunul Dumnezeu, care ne-a pornit la războiul sfânt contra................. ce luptă contra Crucii ne-a ajutat ca prin lupte grele, duse de ostașii români alături de ostașii................ să-i lovim greu pe.............. și să-i................ peste.............. urmărindu-i mereu. Vom muri până la unul și nu ne vom lăsa până nu vom duce .... deplină asupra..............

Cât despre mine nu duceți grija mea. De-o fi să mor în luptele contra.................sunt fericit că mor apărând cauza pentru apărarea Bisericii lui Hristos. Mor pentru Patria unde m-am născut și unde știu că are să trăiască în pace și fericire copiii, părinții și familia mea. Deci cu toată mângâierea ce v-o port trimisă de aici de pe front este să mă rog la Bunul Dumnezeu ca pe noi să ne ducă la biruință, iar pe voi cei de acasă să vă aibă în paza Lui. Moartea pentru țară este o mare cinste, fiindcă pecetluim imn de veci României cu moartea noastră. Nu ne vom lăsa și vom muri până la unul de-o fi nevoie; vrem să nu ne întoarcem acasă decât cu izbândă. Nu e o onoare mai mare decât să știe familia noastră că am murit pentru ei și pentru frații subjugați, dezrobiți pentru totdeauna. Dumnezeu ne-a avut sub aripă și poate ne va avea până la sfârșit. Dumnezeu ne-a chemat pe noi, tot tineretul României, ca să ne jertfim pentru Hristos și pentru țară. Nu fiți triști nici un pic, omul nu trebuie să trăiască prea mult fără ca să aducă vreun folos Țării și lui Dumnezeu.

Rămâneți cu bine,
Serg. Gălan Ion

PAUL GOMA "ANTISEMIT"?

La Editura Museum din Chişinău a apărut anul trecut o tulburătoare carte a lui Paul Goma: *Săptămâna Roşie (28 iunie-3 iulie 1940) sau Basarabia şi evreii*. Total lipsită de inhibiţii şi prejudecăţi, abordarea problemei este una metodică şi temeinic argumentată: nimic nu rămâne doar afirmat, ci totul se dovedeşte; nici o acuzaţie nu este formulată fără probe, nici o concluzie nu apare ca întâmplătoare sau doar ipotetică. Cele 12 capitole poartă titluri foarte sugestive: 1. Întrebări; 2. Scurtă istorie a „Basarabiei". Un rapt, o diversiune lingvistică, realităţi statistice; 3. La început a fost antiromânismul. O istorie „antisemită-antirusească" a Basarabiei scrisă de un evreu bolşevic; 4. O istorie de tip sovietic a „antisemitismului" românesc; 5. Falsificarea istoriei se poate face şi punând în scenă cearta dintre doi *goi* [neevrei] cărora le acorzi dreptatea-rabinului; 6. Un an (26 iunie 1940-22 iunie 1941) ocultat. Să fie el cauză? Sau efect?; 7. Un martor de necontestat: Gr. Vindeleanu; 8. Când ai crescut în cultul eternei victime inocente, îţi vine greu să accepţi că ai fost şi tu un bun călău; 9. Martiriul Basarabiei şi al Bucovinei de Nord între 28 iunie 1940 şi 22 iunie 1941; 10. Martiriul... – după martie 1944. Înfometarea (1946-1947); 11. Ion Antonescu: înger sau demon?; 12. „Cine să ne judece pe noi? Pe noi, să ne judece? Unde: la... Nürnbergul II, fascist?". Cartea se încheie cu o consistentă listă bibliografică, în care autorul consemnează doar „o parte din cărţile care **informează**, nu cele care **dezinformează la ordin**".

Rostind adevărul crud şi incomod, Paul Goma întreabă şi se întreabă repetat, caută şi găseşte răspunsuri, veştejeşte necruţător minciuna şi impostura, în orice chip s-ar arăta şi oricât de dibaci s-ar alcătui. Apariţie de excepţie, eseul pune în lumină, pe mai puţin de 140 de pagini, date şi fapte cutremurătoare, pornind de la întrebările puse concis şi abrupt, dar cu ţintă foarte precisă:

„Care să fi fost motivul, pretextul, temeiul – sau/şi cauza – pentru care, din prima zi a Campaniei antisovietice a celui de-al Doilea Război Mondial (22 iunie 1941), «cu nebănuită cruzime, românii i-au masacrat pe evrei, atât pe solul naţional – Abatorul de la Bucureşti, Progromul de la Iaşi, Trenul Morţii, Basarabia şi Bucovina – cât mai ales în Transnistria» (teza evreilor), crimă care ar fi «devansat în timp şi egalat în cruzime Auschwitzul», cum scrie Matatias Carp? Care să fi fost resortul criminal care, dintr-o comunitate ca a noastră, dacă nu legendar de tolerantă, atunci sigur îndelung răbdătoare, a făcut-o să devină, *în interval de doar un an: 28 iunie 1940-22 iunie 1941* – şi dacă numai într-o săptămână? – «una majoritar, făţiş, feroce antisemită, încuviinţând măsurile guvernamentale de persecutare, apoi de lichidare a evreilor», cum susţin, de jumătate de veac, evreii?".

Şi apoi cifrele – suspect de rotunde: „Numărul victimelor înscris pe monumentul comemorativ de la [Templul] Coral din Bucureşti: 400.000. Nu mai mult, nu mai puţin: 400.000"! Şi mistificarea, ignorarea sau lipsa documentelor (în mare parte sustrase interesat): sovieticii – aşa cum „au confiscat arhivele germane cuprinzând documente ale «soluţiei finale» şi îi şantajează pe evrei ameninţându-i cu publicarea «adevăratului bilanţ al holocaustului»" – tot aceştia „au furat din arhivele româneşti cca 200.000 de dosare tratând [despre] Basarabia şi evreii", astfel că „lipsesc datele privitoare la numărul exact al evreilor ce părăsiseră România pentru Patria Socialismului Biruitor **până la 22 iunie 1941**, precum şi al evreilor victime ale românilor – **după 22 iunie 1941**". Din păcate, „absenţa documentelor, departe de a-i deranja pe Dinu C. Giurescu, Răzvan Theodorescu, Andrei Pippidi, Stelian Tănase, români curat-imparţialişti, altfel linguşişti emeriţi care, din dezgustătoare slugărnicie, legitimează orbeşte cele mai neruşinate neadevăruri", este pentru ei – ca şi pentru evrei – o adevărată „mană cerească".

De la aceste date de fond ale problemei, autorul îşi începe lupta cu „experţii" în falsificarea cifrelor şi în manipularea lor propagandistică, în răstălmăcirea şi exploatarea trecutului în folosul lor propriu şi exclusiv. Nu-i cruţă nici pe cei ce mint cu neruşinare la adăpostul conferit de prestigiul Premiului Nobel, cum e cazul cu Elie Wiesel. Întemeindu-se în parte şi pe observaţiile lui Norman G. Finkelstein (*Industria Holocaustului. Reflecţii asupra exploatării suferinţei evreieşti*), Goma îl defineşte pe Wiesel ca pe un „celebru mitoman", şantajist în numele lui *World Jewish Restitution Organization* (WJRO), „escroc de istorie şi de morală", citând punctual câteva dintre mârşăviile de-acum notorii ale acestuia (*cf.* mai ales pp. 43 şi 45).

Recentele iniţiative pornite de la Palatul Victoria şi de la Palatul Cotroceni arată că românii, prin clasa politică actuală, sunt complici direcţi ai minciunilor evreieşti. Astfel, „cercetarea" privitoare la „contribuţia României la Holocaust", decisă oficial şi aşezată sub cele mai înalte patronaje, a fost încredinţată aceloraşi „neprihăniţi" Elie Wiesel, Radu Ioanid, Teşu Solomovici, Lya Benjamin etc., dându-se pentru aceasta şi o ridicolă Ordonanţă de Urgenţă guvernamentală! (Care „fascism" actual? Şi de ce „urgenţă"? Şi de când lupii păstori la stână?)

Spre a înţelege cum s-a ajuns la toate tragediile din Basarabia, trebuie rememorată istoria acestei greu încercate provincii, din momentul raptului rusesc (1812) şi până în prezent. Este ceea ce autorul face într-un capitol special, subliniind relaţia cauzală dintre procesul de deznaţionalizare la care a fost supusă aici populaţia românească şi invazia masivă a neromânilor, cu precădere a evreilor, în rândul cărora s-a născut şi a circulat chiar ideea unei patrii evreieşti (*eretz*) în... Basarabia. Există o dublă explicaţie a „iubirii de Basarabia" a acestora („Basarabia, tzara mia!"), pe care însă evreii de azi refuză cu obstinaţie s-o accepte public: pe de o parte, „una dintre utopiile sioniste aşeza patria (*eretz*), statul, ţara evreilor pe un teritoriu cuprinzând sudul Galiţiei, Maramureşul, Bucovina întreagă, nordul actualei Moldove (deşi, începând din 28 iunie 1940, evreii cereau: «Vrem Moldova până la Seret!»), Basarabia şi Transnistria (Ucraina dintre Nistru şi Bug)"; pe de altă parte, „începând din 23 august 1939 – pactul Stalin-Hitler! – printre evrei a prins a circula zvonul că în curând Tovarăşul lor Stalin va preface Basarabia românească în Republică Socialistă Sovietică Evreiască"!

De ce atâta ură împotriva românilor în acea cumplită săptămână a crimelor şi a urgiei dintre 28 iunie şi 3 iulie 1940? Tocmai fiindcă românii contrariaseră în 1918 proiectul sionist al unei ţări a evreilor în Basarabia, iar în 1940 Stalin le promisese acestora din urmă, în Basarabia încă neocupată, o Republică Socialistă Sovietică Evreiască, pe care sigur că românii n-o puteau agrea (Diktatul de la 26 iunie 1940 şi începutul evacuării fuseseră pentru evrei prilej de bucurie, dar şi de răzbunare pe cei ce le întârziaseră planurile cu peste 20 de ani). O martoră a evenimentelor îmi spunea că evreii le ziceau de la obraz românilor locali, în vara lui 1940: „V-am băgat în sac. Rămâne numai să-l legăm la gură".

Urii nemărginite împotriva românilor, manifestate în cruzimile, batjocurile şi chiar crimele barbare declanşate o dată cu revoluţia bolşevică şi culminând în „Săptămâna Roşie", i-a răspuns răzbunarea românească de după 22 iunie 1940 (care n-a avut nici pe departe proporţiile progromiste care i s-au imputat ulterior). Fapt este că „românii acuzaţi de masacrarea evreilor au fost condamnaţi (mulţi au şi fost executaţi) într-un interval de trei ani (1944-1947), după cum arată şi numeroasele documente produse de M. Carp", pe când „evreii vinovaţi de persecutarea, de masacrarea neevreilor, a românilor, înainte, în timp, în numele apărării sovietismului", dacă nu au căzut sub incidenţa răzbunărilor conjuncturale sau legilor marţiale de după 22 iunie 1940, n-au dat niciodată seamă legal de abuzurile şi crimele lor, făcute pe cont propriu sau în cârdăşie directă cu forţele de represiune sovietice. Cine, când şi în faţa cui va răspunde vreodată de tot ce a pătit românimea basarabeană sau armata română înainte şi după 1944?

Paul Goma scrie, spre sfârşitul cărţii: „Mai sper că vor fi destui care să discute calm, cumpănit, ne-isteric despre Basarabia ca cheie a răzbunării sângeroase a românilor pe evrei... Despre Basarabia care, dacă a ajuns ce a ajuns astăzi, o ruină a ruinelor, un rezervor de sclavi ai celui de-al treilea mileniu, un şeptel de carne albă, aceasta se datoreşte în mare măsură muncii neobosite, permanente a bolşevicilor evrei care, începând din 27 martie 1918, şi-au sacrificat tinereţea, libertatea, viaţa pentru cauza bolşevizării Basarabiei şi «întoarcerii ei la sânul Patriei Sovietice», pentru «intrarea în componenţa URSS»".

Paul Goma este, totuşi, mai degrabă lucid decât încrezător, ca unul ce ştie prea bine că „dacă ai nemaipomenita îndrăzneală (mai degrabă: tendinţa sinucigaşă) să spui/scrii adevărul interzis vreme de o jumătate de secol, despre Basarabia şi evreii, păcătuieşti grav: eşti «antisemit»".

Să fie pur şi simplu „antisemitism" în rândurile acestea: „... pe lumea asta, în secolul care a trecut, nu doar evreii au avut de suferit, nu doar ei au murit nevinovaţi, ci – de mirare, nu? – şi ne-evreii. Atât că supravieţuitorii evrei ai holocaustului au devenit, după încheierea războiului, în ţările ocupate de sovietici, apoi şi în Israel, călăi emeriţi ai goilor care le-au căzut în mâini. Şi încă nu au fost convocaţi în faţa Tribunalului Nürnberg II: veghează protectorii şi complicii lor, americanii şi ruşii"? Sau „antisemitism" să fie în această declaraţie de principiu: „... a-l vorbi de bine (cu argumente) pe Antonescu nu înseamnă deloc a fi de acord cu *tot* ce a făcut Mareşalul. Nu accept însă diktatul privitor la *ce-este-bine-să-conţină* şi la *ce-nu-este-bine-să-conţină* istoria României trăită şi de mine. [...] Câtă vreme ne-au ocupat ruşii, istoria ne-a fost schilodită (cu ajutorul neprecupeţit al istoricilor evrei); acum, că, dragă Doamne, suntem liberi, să ne-o mutilăm singuri, din slugărnicie, faţă de ucrainieni, faţă de unguri, faţă de americani şi faţă de evrei?!""?

Iată doar câteva dintre tulburătoarele adevăruri pe care le rosteşte – ori asupra cărora îndeamnă la reflecţie – Paul Goma. Mărturisesc că rareori am citit o carte care să spună atât de mult în aşa de puţine pagini. Rămâne de văzut dacă pertinenţa şi curajul mărturisitor mai au vreo şansă, pe fondul terorismului ideologic contemporan, să fie nu doar nu doar „antisemite", ci şi onest lămuritoare...

Nicolae POP

DACA NOI I-AM UITAT, EI NE ADUC AMINTE...

(urmare din pag.6)

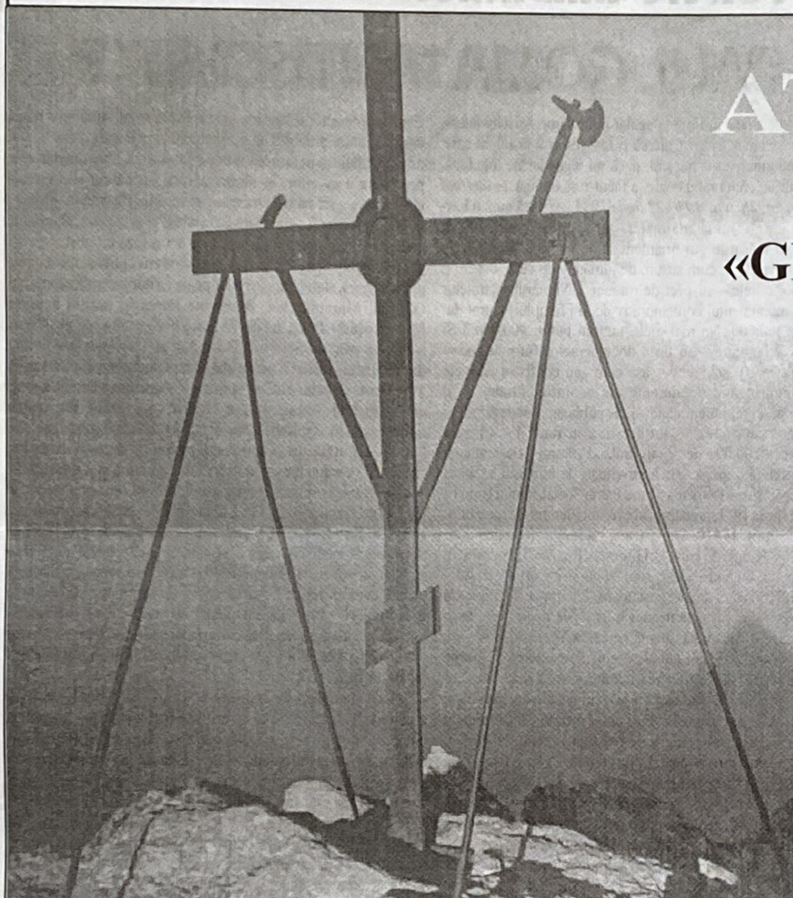
Este adevărat, în ultimul timp există câteva iniţiative private, sau ale unor Asociaţii şi Fundaţii, care îşi propun să facă ceva pentru a schimba această stare de lucruri. De exemplu, în anul 2001, Asociaţia Oamenilor de Ştiinţă, Cultură şi Artă din Republica Moldova a luat sub patronajul său cimitirile ostaşilor români din localităţile Tabăra, judeţul Orhei, şi Ţiganca, judeţul Cahul. Dar, această iniţiativă, lipsită de sprijin financiar, nu a putut face mare lucru. De asemenea, la Cania, nu departe de Ţiganca, unde este o imensă groapă comună, lungă de vreo sută de metri şi lată de vreo 40, în care au fost aruncaţi, de-a valma, câteva mii de ostaşi români, Mitropolia Basarabiei, bazându-se şi pe sprijinul Patriarhiei Române, a luat iniţiativa de a ridica o catedrală a cărei piatră de temelie a fost pusă în anul 2000. A fost oficiată, cu această ocazie, o slujbă solemnă şi s-au rostit atunci discursuri înflăcărate. Dar atât. Negăsindu-se sponsori care să susţină financiar această întreprindere, lucrările au fost sistate. Probabil că această catedrală, care urma să se numească "Catedrala Oaselor", va rămâne doar un vis frumos. Şi s-ar putea ca într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat, pe locul unde urma să fie amplasată, să apară fie vreo stână de oi, fie mai ştiu eu ce altă exploataţie agricolă...

Aşa stând lucrurile, nu m-aş mira ca, în curând, să vină tot străinii să ne "ajute" să ne salvăm trecutul, obligându-ne să avem grijă de eroii noştri, aşa cum, de o bună bucată de vreme, ne "ajută" să ne salvăm viitorul, obligându-ne să ne îngrijim de soarta propriilor noştri copii. Nu i-a crăpat nici unuia dintre guvernanţi obrazul de ruşine când Occidentul ne-a arătat cu degetul şi, realmente, ne-a forţat să rezolvăm problema copiilor instituţionalizaţi, care erau trataţi mai rău decât animalele, sau problema copiilor străzii, care nu beneficiau de mai multă atenţie decât câinii comunitari. Ba din contra, li s-a părut foarte normal ca de aceste probleme să se ocupe străinii, permiţând unor Fundaţii sau Societăţi de binefacere (mai mult sau mai puţin dezinteresate) să vină şi să se ocupe *ele* de aceste probleme. Am ajuns de râsul lumii. România a devenit astfel paradisul pedofililor şi a tot felul de escroci care, profitând de criminala lege a adopţiilor internaţionale, cumpără efectiv, cu câteva sute de dolari, copii care de cele mai multe ori nu se ştie unde ajung. Şi aceasta în condiţiile în care sporul demografic al ţării este negativ! Dar aceasta este o altă problemă, care merită a fi abordată mai pe larg cu altă ocazie.

Să ne întoarcem acum la morţii noştri, ale căror oseminte ies "rebele" la suprafaţă din glia reavănă a Basarabiei, pentru a ne mustra şi pentru a ne aduce aminte...

Spuneam mai sus că nu m-aş mira ca într-o zi să vină tot străinii să ne "ajute" să ne recuperăm trecutul, obligându-ne ca, în cadrul mai ştiu eu cărui program, să avem grijă cum se cuvine de trecutul şi de eroii noştri. Ar fi încă o pată şi încă un afront adus imaginii şi aşa destul de şifonate a "fascinantei şi eternei" Românii.

Demostene ANDRONESCU

ATHOSUL
SAU «GRĂDINA MAICII DOMNULUI»

✠

Athosul se află în partea nordică a Greciei, nu departe de Salonic, în Peninsula Calcidică (scăldată de apele Mării Egee). Peninsula are 3 promontorii: Kasandra, Longos și Hagion Oros, iar la capătul acestuia din urmă se află Muntele Athos, înalt de 2060 metri și acoperit de păduri de stejari, castani și pini. El își trage numele de la cel al gigantului mitic despre care legendele precreștine spun că l-ar fi înfruntat prin partea locului pe zeul Poseidon, asupra căruia ar fi prăvălit muntele de piatră. (O altă versiune, însă, acreditează victoria zeului maritim, care l-ar îngropat pe Athos sub imensa stâncărie.)

În tradiția creștină, Athosul, Muntele Sfânt (*hagion oros*; *sfetagora*) al Ortodoxiei, este supranumit „Grădina Maicii Domnului". Legenda spune că Născătoarea de Dumnezeu, însoțită de Sf. Apostol și Evanghelist Ioan, ar fi plecat spre insula Cipru, pentru a-l vizita pe Sf. Lazăr. Surprinsă de o furtună, corabia ar fost împinsă pe țărmurile Athosului, în dreptul locului unde astăzi străjuiește lavra Ivironului. Încântată de frumusețea sălbatică a locului, Maica Domnului s-ar fi rugat de Fiul ei să-i dăruiască acest munte, iar un glas din ceruri i-ar fi răspuns pe dată: „Fie aceasta grădina ta și loc de nevoire pentru cei ce caută mântuirea!". Fecioara a rămas ocrotitoarea locului, pe care-l păzește până azi cu dragostea ei de Maică. (Denumirea de „Grădina Maicii Domnului" atribuită spațiului românesc – și evocată curtenitor de Papa Ioan Paul II în vizita sa la București – reprezintă o tradiție îndoielnică și absurd uzurpatoare, dovedind cel mult că lumea românească a stat mereu în conul de lumină al spiritualității athonite.)

Probabil că sihaștri sau chiar mici obști monahale au fost pe coastele Athosului și mai înainte, dar prima mare mănăstire a cărei construcție poate fi datată s-a ridicat în secolul al X-lea (963): Marea Lavră, avându-l ca ctitor pe Sf. Athanasie din Trapezunt și beneficiind, ca și lăcașurile de mai târziu, de sprijinul basileului de la Constantinopol (pe atunci Nikifor Focas). După aproape un veac (1046), Constantin Monomahul pomenește deja de „Sfântul Munte", devenit inima duhovnicească a Ortodoxiei.

✠✠

Cu vremea, s-a constituit aici o adevărată „republică monahală", bucurându-se și astăzi de regim administrativ autonom în cadrul statului grec și avându-și capitala la Careia (Karyes). Cu o constituție ratificată prin tratate internaționale, statul athonit este condus de un *protos* (cel dintâi) ales anual și de delegații celor 20 de mari centre mănăstirești tradiționale (cele mai multe ctitorite în secolele XIII-XVI), care sunt (în ordinea aproximativă a vechimii sau importanței lor): Marea Lavră, Vatopedu, Iviron, Hilandaru, Dionisiu, Cutlumuș, Pantocrator, Xiropotamu, Zografu, Dochiariu, Caracalu, Filoteu, Simonos Petra, Sf. Pavel, Stavronikita, Xenofont, Grigoriu, Esfigmenu, Sf. Pantelimon, Costamonitu – acestea având sub ascultarea lor numeroase alte schituri și chilii. Athosul găzduia, inițial, numai călugări greci, dar cu vremea el a devenit un așezământ panortodox (unde, mai ales în ultimele secole, au viețuit și occidentali convertiți la dreapta credință); de altfel, dintre marile mănăstiri, una este rusească (Sf. Pantelimon), alta bulgărească (Zografu) și alta sârbească (Hilandaru).

Românii au aici două schituri importante: Prodromu (prezentat mai pe larg în pagina alăturată), aflat sub ascultarea Marii Lavre, și Lacu, aflat sub ascultarea Mănăstirii Vatopedu, primul datând din secolul al XIX-lea, iar al doilea închegat în secolul XX. Voievozii români au făcut numeroase danii mănăstirilor din Sf. Munte (în care s-au aflat constant și mulți ostenitori de origine română), iar pe unele le-au rectitorit. Contribuția aparte a românilor (atestată de câteva mii de documente) este subliniată de toți istoricii avizați ai Athosului. Istorici aghioriți precum Gherasim Smirnakis, Kosma Vlahos, Hristofor Ktena sau Kiril Lavriotul sunt unanimi în a recunoaște că „fără ajutorul dat de voievozii munteni și moldoveni în decursul veacurilor, unele mănăstiri athonite ar fi încetat demult să mai existe sau să-și continue viața lor de obște".

Pe de altă parte, Athosul și-a trimis nu o dată în țările noastre luminătorii duhovnicești, ajunși aici ctitori sau ierarhi de seamă, cu o contribuție însemnată la istoria spiritualității și culturii noastre vechi (Sf. Nicodim de la Tismana, Sf. Nifon, Sf. Antim Ivireanul, Cuv. Paisie Velicikovski etc.).

Accesul vizitatorilor la Muntele Athos – problemă în jurul căreia s-a discutat aprins în ultima vreme, desigur și din neînțelegerea de către anumite foruri laice a tradiției și esenței vieții monahale – se face după reguli stabilite încă din secolul al XI-lea, fiind interzis femeilor (ce ar aduce tulburare celor ce-au ales calea celibatului monahal). Altminteri, pelerinii sunt bine primiți, ospitalitatea fiind o trăsătură tradițională a vieții călugărești. Se înțelege însă că vizitatorii, fie ei pelerini sau simpli turiști, trebuie să respecte rânduielile locului (ținută decentă, participare la slujbe, austeritate culinară etc.) și să evite orice fel de tulburare a liniștii viețuitorilor.

V. A. M.

PENTRU CEI CE VOR SĂ VIZITEZE SFÂNTUL MUNTE PENTRU CEI CE VOR SĂ VIZITEZE SFÂNTUL MUNTE PENTRU CEI CE VOR SĂ VIZITEZE SFÂNTUL MUNTE

Permisul de intrare se obține de pe o zi pe alta, în baza pașaportului și a unei cereri depuse personal la Biroul Executiv al Sfântului Munte Athos (*Holy Executive of the Holy Mount Athos*) situat în Salonic, B-dul Egnatia 109. Programul biroului este de luni până vineri între orele 9.00-13.30, iar sâmbăta între orele 10.00-12.00. Pentru informații suplimentare vă puteți adresa la telefon 02310-252575 sau 252578.

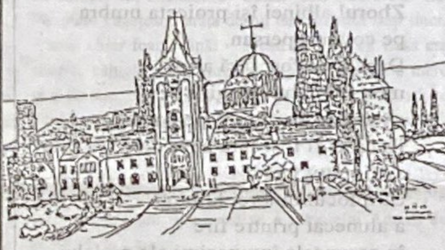
Având în vedere fluxul mare de turiști, mai ales în perioada verii, este bine ca, înainte de a vă planifica o excursie în Sf. Munte, să aveți o confirmare telefonică a rezervării dumneavoastră. Rezervarea o puteți face prin fax, la numărul 02310-222424, precizând perioada dorită (max. 4 zile), numele și prenumele, seria pașaportului, ocupația și apartenența religioasă.

Permisul de intrare se ridică a doua zi din portul Ouranopolis (locul de îmbarcare spre Sf. Munte), în schimbul unei taxe de 18 euro (elevii și studenții plătesc numai 8 euro). Cei de alte confesiuni decât cea ortodoxă achită 35 euro. Vaporul pleacă zilnic, la ora 9.45.

(Îi mulțumim teologului S.-A. Vlădăreanu, care ne-a furnizat informațiile la zi.)

PRODROMU SAU "SCHITUL VREMURILOR DE PE URMĂ"

Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului "PRODROMIȚA"

Icoana făcătoare de minuni a Sfântului Ioan Botezătorul "PRODROMU"

În *Istoria Mănăstirilor Athonite*, alcătuită în 10 tomuri de Irinarh schimonahul (1845-1920) și păstrată cu evlavie printre cele 200 de manuscrise și 5000 de volume tipărite din biblioteca Schitului românesc Prodromu din Sf. Munte Athos, citim și această minunată istorisire: "Pe la anul 1337, cuviosul Marcu, ucenicul Sfântului Grigorie Sinaitul, avându-și locuința deasupra Mănăstirii Lavra, pe dealul ce se numește Palama, iată că într-o noapte, ieșind din chilie și stând la rugăciune, văzu în partea dinspre răsărit, la locul ce se numește Vigla, o doamnă șezând pe un tron precum cele împărătești, înconjurată de îngeri și sfinți care tămâiau împrejur, cântând și închinându-se Împărătesei a toate. Și întrebând cuviosul Marcu pe Sfântul Grigorie, starețul său, ce va fi însemnând oare aceasta, i s-a tâlcuit că Maica Domnului voiește ca *în timpurile mai de pe urmă* să se ridice în acele părți un locaș dumnezeiesc, spre slava Sfinției sale" (subl. n.). Este tocmai locul pe care avea să se ridice mai târziu Schitul românesc Prodromu, în a cărui parte dinspre apus, lângă clopotnița de 23 de metri, se află paraclisul închinat Adormirii Maicii Domnului, ce veghează astfel intrarea principală în schitul sfințeniei românești.

Dacă nu un paradox, este în orice caz o curiozitate a istoriei faptul că tocmai românii – ale căror generoase danii către Sf. Munte sunt atestate de mii de documente, începând de la primii Basarabi și urmând până la ultimii voievozi din secolul al 19-lea – nu au avut în Sf. Munte nici un lăcaș propriu până acum un veac și jumătate. Din cele 20 de mari mănăstiri (lavre) athonite, 17 sunt grecești, una rusească, una sârbească și una bulgărească...

De data aceasta nu de nevrednicie poate fi vorba, căci românii, dincolo de daniile făcute de-a lungul timpului tuturor celor 20 de mănăstiri (pe unele chiar rezidindu-le în întregime), au fost o prezență constantă și adeseori exemplară în "Grădina Maicii Domnului". Este atestat încă din secolul al 9-lea că vlahii ajungeau cu turmele lor până pe coastele Athosului, iar Mănăstirea Cutlumuș, rectitorită de voievodul Nicolae Alexandru Basarab către 1360 și numărând nu puțini monahi de origine română, a fost supranumită multă vreme "Marea Lavră a Țării Românești". Trebuie să fie vorba, mai degrabă, sau de vitregia istoriei (care i-a împiedicat atâtea veacuri pe români să se unească într-un singur Stat puternic și într-o singură Biserică autonomă), sau de o anume măsură (discreție) a manifestărilor noastre în lume (care, de pildă, pe plan religios, ne-a făcut să nu avem în calendar, până în secolul XX, sfinți canonizați de noi înșine, deși toată istoria noastră este presărată cu mari trăitori și martiri învederați ai dreptei credințe). O explicație plauzibilă este și cea dată de Părintele Ieromonah Petroniu Tănase, actualul stareț de la Prodromu: "Sihaștrii din Carpați mergeau la Athos, fiindcă găseau acolo condiții de viață sihăstrească mai deplină. De aceea nu și-au întemeiat o mănăsire a lor, ci, când s-a întâmplat să se stabilească în chinovii [mănăstiri de obște], au trăit împreună cu ceilalți frați: la Cutlumuș, la Zografu, la Esfigmenu; dar, în general, au trăit viață sihăstrească, în chilii răspândite pe tot cuprinsul Athosului. Abia în secolul al XIX-lea, când apar statele naționale, s-au gândit și monahii români aghioriți să aibă un lăcaș al lor, și au întemeiat Schitul Prodromu". (Este de altfel grăitor, pentru chemarea sihăstrească a înduhovniciților români, că primii 3 stareți de la Prodromu – Nifon, Damian și Ghedeon – s-au retras din stăreție și și-au încheiat zilele ca sihaștri, în peșteri sau chilii din apropiere, iar cel dintâi a refuzat cinstea de arhimandrit, rămânând până la capăt simplu ieroschimonah.)

Dinaintea altarului bisericii mari de la Prodromu (ridicată între 1857 și 1866, cu hramul Botezului Domnului) arde necontenit o candelă ce aduce aminte că acolo odihnesc osemintele cuviosului Nifon (m. 1899), întemeietorul și cel dintâi stareț al Schitului Prodromu, „acest sfânt locaș românesc... cu viață chinovitică... fondat ca azil al tuturor românilor, fără deosebirea lor" (cum citim în pisania de deasupra intrării în biserică, neostentativ încadrată de tricolorul românesc).

Înainte de actualul schit, pe locul respectiv se înălța doar paraclisul Sfântului Ioan Botezătorul (care dăinuiește și azi, de mai multe ori refăcut), atestat abia la 1754, când „a fost reînnoit de monahul Iosif Hiotul" (cum aflăm dintr-o inscripție de pe peretele sudic), dar probabil datând încă din secolul anterior. De aici se trage și numele schitului (în grecește: *prodromos*, „înaintemergător"), iar icoana făcătoare de minuni a Botezătorului, care cu privirea sa încruntată i-a izgonit pe turci la 1821, este cea mai veche dintre icoanele ocrotitoare ale obștii. Pe la începutul secolului 19 se osteneau pe lângă acest paraclis 3 sihaștri români (duhovnicul Iustin, cu ucenicii săi Patapie și Grigorie), care cei dintâi au pus de gând să ridice acolo un schit, „ca să aibă și Românii sfânt locaș în Grădina Maicii Domnului, în care să slujească în frumoasa limbă românească", cerând pentru aceasta binecuvântarea Marii Lavre, care n-a întârziat să vină (1820). Din păcate, proiectul nu s-a putut împlini atunci, ci numai câteva decenii mai târziu, când inițiativa a fost reluată de monahii moldoveni Nifon și Nectarie, cărora Marea Lavră le-a reînnoit aprobarea (1851) și care în 1856 au căpătat și înalta binecuvântare a Patriarhiei de la Constantinopol (Patriarhul Kiril). Domnitorul Moldovei, Grigore Al. Ghica, a sprijinit începerea lucrărilor cu 3000 de galbeni și a dat încuviințare să se strângă ajutoare de la norodul binecredincios.

Așa s-a întemeiat, supus Marii Lavre, schitul care astăzi, restaurat în întregime, cu biserica mare, cu cele trei paraclise (al Adormirii, al Bunăvestirii și al Botezătorului), cu moaștele și icoanele sale făcătoare de minuni (dintre care cea mai vestită este Maica Domnului „Prodromița"), cu impunătoarea clopotniță, cu sinodiconul (sala de reuniuni), cu biblioteca, cu arhondaricul (casa de oaspeți), cu bolnița (spitalul), cu atelierele, cu chiliile și trapeza (sala de mese), cu marea cisternă subterană și cu celelalte acareturi, alcătuiește o lume în sine, după sfânta rânduială athonită, mărturisind exemplar „prezența monahismului și spiritualității românești în Centrul Ortodoxiei" (după cuvântul starețului Petroniu).

Dacă trăim de-acum „în timpurile mai de pe urmă", atunci Prodromu este, în marea oștire athonită, o căpitănie românească de toată nădejdea, pregătită în fiecare clipă pentru Armaghedon și pentru Judecata din urmă a neamurilor.

Răzvan CODRESCU

Dania Vasilescu

Cuvinte despre CUVÂNT

EDITURA „MITROPOLIA OLTENIEI" 2004

O POETĂ CREŞTINĂ

Am semnalat în numărul trecut apariţia delicatului volum de versuri al poetei creştine Dania Vasilescu, *Cuvinte despre Cuvânt* (Editura „Mitropolia Olteniei", Craiova, 2004), din care – în acest prag de martie şi pe decindea timpului pascal – avem bucuria de a publica un mic florilegiu în numărul de faţă. Părintele Sever Negreanu, redactorul cărţii, luându-se la întrecere cu poeta, o prezintă (p. 5) într-o scurtă şarjă de lirică teologală: „Dania Vasilescu nădăjduieşte a găsi prin cuvinte zborul albinei către Lumină. Lumina Cuvântului. Celui Unu. Celui dintru început. La început a fost Cuvântul. Şi Cuvântul era la Dumnezeu. Şi Dumnezeu era Cuvântul. Către Acesta se îndreaptă cuvintele Daniei Vasilescu. Uneori nevinovate ca pruncii, alteori înţelepte ca şerpii, ele sunt mai importante decât poezia, devenind aproape rugăciune. Autoarea îşi reproşează: *Dacă aş fi privit din veşnicie / în locul umbrei / aş fi zărit Lumina*. Prin aceste cuvinte putem privi din lumină spre veşnicie. Şi zărim ceva: Cuvântul".

BUCURIE

Bucurie, bucurie, bucurie
Când inima ca şi cum
Ar fi un altul
Se umple de Tine.
Şi se revarsă, incendiindu-se
La adierea Cuvântului.
Ca un fir de borangic
Este trăirea dintre noi.

RECUNOŞTINŢĂ

Am pus o coroană
la tâmpla eroilor tineri.
Era senin sub pleoapa cerului
şi-n subţirile desprinderi.

Am pus o coroană
lângă inima privirilor jertfite.
Era înalt sub soare
şi-n tăceri rotite.

Am pus o coroană
pentru cei ce-au ars în trăiri
ca să exite pe lume
măcar o certitudine.

Apoi am intrat în copac
cu umilinţa sevei
care hrăneşte coroana.

CLEPSIDRA

Zborul albinei îşi proiecta umbra
pe covorul persan.
Dacă aş fi fost fără aripi
mi-aş fi putut imagina
că umbra se plimbă pe covor.
Dacă aş fi fost fără zbor
aş fi putut gândi
că-n locul umbrei lumina
a alunecat printre fire
în ascunsele întunecimi ale podelei.

Dacă aş fi privit din veşnicie
în locul umbrei
aş fi zărit Lumina.

ÎMPĂRTĂŞANIA

Visam că sunt o pasăre
şi cerul se curba albastru sub aripi.

Visam că sunt un punct
la confluenţa dintre spaţii
şi timpul mă-nghiţea repede,
ca să nu-i perturb simetria.

Visam că sunt idee
aşteptându-şi forma,
ca să am cu ce mă înveli
în călătoria spre miezul lucrurilor.

Visam că sunt un suflet
ce se curba albastru sub aripi
împrejmuind trupul
şi ceream de mâncare...

Iar Fiul spunea:
„Luaţi, mâncaţi..."

"STĂTU-T-A ÎMPĂRĂTEASA..."

Ceea ce în chip minunat
în har te-ai plinit
ca pe-o ninsoare lină
focul mistuitor al Duhului Sfânt
în pântece ai primit,
tu, prima odihnă dintre oameni
a primului din univers Cuvânt.

Când albul crinului de-arhanghel dăruit
în palma ta, Curată, smerit,
mai negru decât negrul s-a simţit,
tu, roaba Domnului,
întru puterea Celui Prea Înalt –
ca un cer în lumină dimineaţa –
te-ai acoperit.

OVIDIU VASILESCU LA CUMPĂNA SUFLETULUI

Pendulând, cu un fel de inepuizabilă tinereţe, între ţara de refugiu (America) şi ţara de baştină (România), iar ca scriitor alternând ispita versului liric cu cea a reflecţiei aforistice, când înfiorat mistic de taina dumnezeirii, când răzvrătit – la modul romantic – de "absenţa" sau "tăcerea" lui Dumnezeu, sincer până la teribilism cu sine şi cu ceilalţi, certat cu lumea şi în acelaşi timp îndrăgostit aproape cu neînţelepciune de ea, **Ovidiu Vasilescu**, ajuns la al şaselea volum de versuri **[1]**, se vădeşte egal pe linia vocaţiei sale de cruciat şi templier al rosturilor şi rostirilor, reasumându-şi, într-un amurg necuminţit (*mă iau şi cu bezna şi frigul la trântă...* – "Crepuscul"), unica-i identitate fără umbră de îndoială: cea de binecredincios şi dreptmăritor al limbii române.

În pofida unei anume precipitări **[2]** (care-l face uneori să nu-şi strunjească expresia până capăt, sacrificând când măsura, când rima, când acurateţea unor sensuri), poezia sa are forţă lexicală şi metaforică, precum şi o bună îndărătnicire în formele tradiţionale, ca mai toţi poeţii trecuţi prin închisori şi străluminaţi catalizator de modelul harismatic al lui Radu Gyr (şi, în mai mică măsură, de cel al lui Nichifor Crainic).

Cele trei ipostaze majore ale eu-lui său liric, subtil întreţesute şi greu măsurabile la "cumpăna sufletului", sunt **Îndrăgostitul**, **Întemniţatul** şi **Înstrăinatul**. Tinereţea tâlhărită de o istorie vitregă **[3]** se răscumpără parcă printr-o îndârjire perpetuă, răstignită între cer şi pământ; dragostea se decantează în nostalgie meditativă şi obsesie transfiguratoare; singurătatea devine condiţie tragică, dar şi măsură donquijotească a rezistenţei şi a persistenţei în idealitate. *Far Rockaway*, loc de coastă priponit pe imensitatea oceanului, se preface în reper metaforic al tuturor distanţelor fizice şi metafizice. El are însă şi conotaţia tainică a "pustiei", care este *retragere întru lămurire*. Existenţa devine pariu dureros şi fascinant cu înţelegerea şi asumarea Destinului **[4]**, iar în aventura interioară a Poetului se reface parcă unitatea adamică a umanului, în care cu toţii ne regăsim măcar în parte, cu măreţiile şi cu micimile noastre deopotrivă, iscodindu-L neîncetat, într-o "transcendenţă" care nu se împacă să rămână "goală", pe Cel ce singur ştie rosturile şi soroacele...

Aparent arghezian în ambiguitatea trăirii religioase (ca şi în opţiunile sale prozodice), Ovidiu Vasilescu – basileu ovidian al cuvintelor – este, până la urmă, un mărturisitor al Vieţii şi al Învierii, al necesităţii absolute a Dumnezeului cel viu, pe Care, dacă n-ar exista, ar fi primul care să-L inventeze.

Răzvan Codrescu
(Prefaţă la volumul *Cumpăna sufletului*)

[1] *Fructe din pomul serii* (New York, 1981), *Strigăt către dragoste şi către moarte* (New York, 1986), *Cânturi pentru somnul Tău* (Hamilton-Canada, 1989), *Pasărea abisului* (Sibiu, 1993), *Scrisori către Îngerul meu* (Cluj-Napoca, 1999), iar acum *Cumpăna sufletului* (Bucureşti, 2004). La acestea se adaugă un volum de "reflecţii politice" (*Trepte spre omul legionar*, New York, 1985) şi două de aforisme: *Templul unui păgân* (Sibiu, 1994) şi *Maxime şi reflecţii* (Bucureşti, 2003). A scos în exil ziarul *Libertatea* şi a colaborat la revista *Cuvântul românesc*, iar actualmente este membru al Uniunii Scriitorilor din România.

[2] *Mă iartă, Doamne, că-s neliniştit/ şi câteodată fără de zăbavă,/ în fugă-aş vrea să-Ţi fac câte-o ispravă,/ şi poate de-aia să mai fi greşit.../ Că numai Tu-n ascuns eşti desluşit.* ("În ruga mea")

[3] La 17 ani, Ovidiu Vasilescu era deja în închisoare, ca duşman al regimului, fiind unul dintre cei mai tineri deţinuţi politici ai "obsedantului deceniu".

[4] *Destinele noastre le-am pus temelie,/ metanii bătute la ceasuri târzii,/ şi-am pus legământul că alte frăţii/ mai bune, mai brave, mai drepte-or să fie/ născute să treacă din veac în vecii.* ("Am zidit").

CĂLĂTORIE PRIN DUHUL ROMÂNIEI

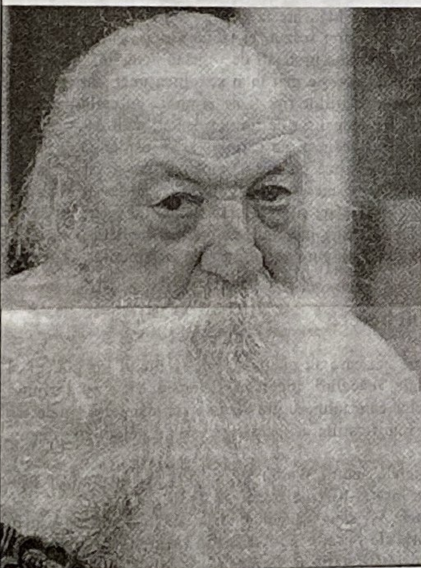

(urmare din numărul trecut)

de Preot Gheorghe Calciu-Dumitreasa

Anual, duhul iubirii de țară și de oamenii ei, de mănăstiri și de trăitorii din ele, de prietenii și de neamurile mele mă mână spre locurile copilăriei și ale tinereții, ale bucuriilor și ale suferințelor trăite acolo – comoara cea de preț a viețuirii mele în România vreme de 6 decenii, până la timpul înstrăinării de acum 18 ani. Parcă o prăpastie fără fund mi-a despărțit viața în 1985, mai adâncă și mai lată decât prăpastia închisorilor. Poate pentru că, fie și în închisoare, viața mea se petrecea pe pământul țării; și poate că de aceea trăiesc mereu în perspectiva următoarei vizite pe care o voi face acasă, trecând peste un ocean de apă și de amintiri...

În munte, la părintele Adrian

L-am rugat pe stareț să-mi spună dacă părintele Adrian Făgețeanu, de la Sf. Mănăstire Antim, este cumva la Lainici. Citisem pe internet că părintele Făgețeanu ar fi fost răpit de un fel de comando și dus nu se știe unde, nici de ce. Acum aflam că este acolo, la schitul din munte numit Locurele. Am plecat cu două mașini, a noastră și a mănăstirii, căci părintele stareț voia și el să-l viziteze pe părintele Adrian. Drum de munte, nepietruit, prăpăstios. Înaintam încet și, la un moment dat, s-a deschis o poiană largă de câteva hectare, cu iarbă frumoasă, pe care pășteau câteva vaci cu lapte și altele mai tinere. Din loc în loc, pomi roditori, mai mult meri, alcătuiau o livadă rară, parcă nelumească. Pe coastă, o biserică mică-mică, un fel de bijuterie, în care încap abia câteva persoane, și o casă pe măsură, din lemn, ridicată pe butuci, în care intrai pe o scară din scânduri cu câteva trepte. Ușa scării dădea într-un fel de pridvor închis.

L-am găsit pe părintele Adrian sănătos și încă destul de agil pentru un nonagenar. A fost închis pe vremuri pentru Rugul Aprins, întemeiat de Sandu Tudor, acel ieroschimonah Daniil mort mai târziu la Aiud, grup din care au făcut parte o serie de mari personalități ale culturii și teologiei române: părintele Benedict Ghiuș, părintele Sofian Boghiu, părintele Dumitru Stăniloae, părintele Arsenie Papacioc, părintele Petroniu Tănase, părintele Andrei Scrima, monahul (pe atunci) Antonie (Leonida) Plămădeală, V. Voiculescu, Alexandru "Codin" Mironescu etc. etc. Părintele Făgețeanu arăta destul de bine; doi frați tineri – unul chiar foarte tânăr – aveau grijă de el. Casa era simplă, călugărească, mirosind a foc de lemne, a mere și a tămâie. Scaunele de lemn care ne fuseseră aduse scârțâiau ușor când ne mișcam. Se instalase o atmosferă de taină monahală.

Într-o astfel de atmosferă, nu poți trece direct la lucrurile lumești, ca de pildă la întrebarea asupra plecării oarecum intempestive a părintelui Adrian de la Antim la Lainici...

Ne-am amintit de închisoare, de adânca viață duhovnicească pe care o aveam acolo; cu durere, dar și cu pioșenie, ne-am adus aminte de cei adormiți în Domnul, prin torturi, prin foame, prin boli netratate. Ne-am amintit, mai ales, de Gherla și de Aiud, unde cei morți nu au avut parte de un mormânt cunoscut, dar au rămas adânc îngropați în sufletele noastre (și, așa cum spunea părintele Larion, ucenicul părintelui Sandu Tudor, mort martiric în închisoarea Aiudului, să nu ne mirăm dacă vreodată se vor descoperi în cimitirul închisorii de acolo moaște în gropi fără nume și fără cruce).

În cele din urmă, părintele Adrian Făgețeanu a început singur să ne povestească de ce a plecat de la Sf. Mănăstire Antim. Atunci am aflat că, de fapt, Mănăstirea Lainici a fost primul lui loc de monahism și că el totdeauna a considerat-o mănăstirea lui de metanie, astfel că acum, la vârsta bătrâneții înaintate, s-a întors la locul unde se va odihni veșnic. Părintele ne-a spus că a mai avut și un motiv personal, dar care nu are nici o legătură cu ceva din afara lui. Am respectat această discreție și ne-am despărțit cerându-i binecuvântarea. M-a urmărit o vreme figura lui senină, încadrată de barba albă și de ochii cerește de strălucitori.

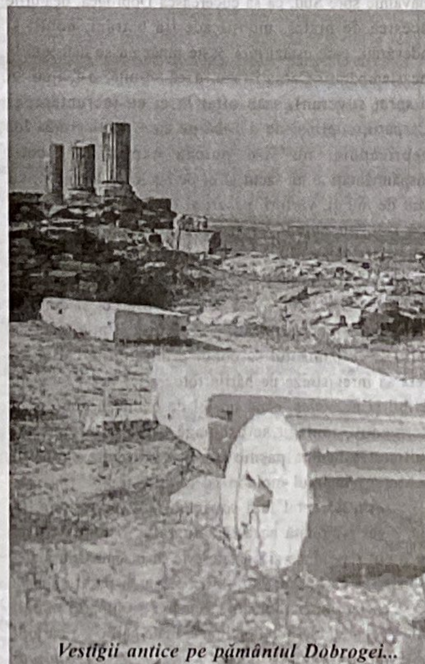
Acasă, pe urmele Sfântului Gheorghe...

De la Tg. Jiu am plecat spre București în grabă mare, fără a ne mai opri pe altundeva, fiindcă trebuia să ajung în satul meu natal, Mahmudia, așezat pe malul brațului sudic al Dunării, ce poartă numele Sfântului Gheorghe. Este pentru mine cel mai frumos sat din lume, pentru că este primul pe care ochii mei de copil l-au văzut și pentru că niciodată nu-l voi putea vedea decât cu ochii mei de atunci: liman misterios și fermecător, din care repede ajungi în bălțile Deltei Dunării, cu o vegetație copleșitoare și o floră atât de bogată încât nici măcar legendele locale nu se mai pot descurca în ea, și cu păsări, animale și pești care se amestecau ameţitor în imaginația noastră, tineri și bătrâni deopotrivă.

Cel mai important lucru era că acest braț al Dunării se cheamă Sfântul Gheorghe, fiindcă marele mucenic urmărise scorpia care căuta să scape ascunzându-se în Marea Neagră, spre care fugea exact pe acest curs, unde s-a instalat brațul Dunării după aceea. Balaurul era grav rănit și alerga spre mare mișcându-și coada uriașă într-o continuă zvârcolire, ceea ce explică de ce brațul acesta al Dunării face tot felul de meandre și cotituri. Când a ajuns la malul Mării Negre și era gata să se ascundă în apele ei adânci, unde nici sfântul nu i-ar mai fi putut face nimic, s-a înălțat calul alb al mucenicului pe două picioare și a sărit pe balaur, în așa fel încât sulița sfântului a putut să străpungă fiara prin inimă. Scorpia s-a tot zbătut până la apusul soarelui – șerpii răniți, chiar și cu capul tăiat, nu mor până la apusul soarelui – și, tot mișcându-și coada, a lărgit șanțul uriaș pe care îl făcuse, și de aceea Dunărea are gura de vărsare așa de largă. Mama știa exact și câte lovituri de suliță primise balaurul, și de câte ori și-a mișcat coada pe malul mării până ce soarele a asfințit și a putut muri. Nu mai țin minte toate acestea din cauza ușurătății mele, dar nu m-am îndoit nici o clipă că bătrânii știau exact numărul și nu se înșelau nici măcar cu o iotă...

Familia mea era într-o mare «dardora», cum se spune la noi, adică agitație, frământare: una din fetele (are trei) unuia dintre nepoții mei de frate (am mai mulți) urma să se mărite înainte de începerea postului Crăciunului, și un măritiș sau o însurătoare nu este o chestiune de joacă în satul meu. Noroc că mirele era de la oraș și acolo lumea este mai năroadă, așa că numai vreo jumătate de sat era în dardora, pe când orașul dormea nepăsător, atât de străin și atât de departe... M-am nimerit deci în toiul frământărilor, așa că venirea mea nu a făcut prea

(continuare în pag. 11)

Vestigii antice pe pământul Dobrogei...

CĂLĂTORIE PRIN DUHUL ROMÂNIEI (2)

(urmare din pag. 11)

mare vâlvă, ca în alţi ani. Sigur, au venit neamurile să mă vadă, au venit şi supravieţuitorii generaţiei mele – tare puţini au mai rămas!

După câteva zile am plecat la Galaţi, unde trebuia să mă aştepte domnul preşedinte de sedinţă judecătorească împreună cu Marcel, ca să plecăm spre mănăstirile din Moldova. M-au dus mireasa şi sora ei, cu maşina lor.

Mă uitam la pământul Dobrogei, de care parcă mă mai rupeam o dată: aspru şi neîmblânzit, opunându-se oricărei civilizări, a înghiţit în scurtă vreme «Canalul Morţii», a digerat cu nemilostivire toate canalele de irigaţie făcute de tehnica socialistă, a mistuit ţevile şi s-a umplut de spini şi de ciurlani, proclamându-şi cu ariditate independenţa şi libera sălbăticie. Bravo, pământ natal!

Reverie între două maluri

La Galaţi, un fel de uriaş pod plutitor, căruia i se spune «bac», ne-a trecut Dunărea din Dobrogea pe ţărmul celălalt al oraşului. Era plin cu maşini, cu căruţe şi camioane, dar şi cu oameni care umblau răzbit pe picioarele lor. Dunărea era sură şi ursuză, la fel cu pământul Dobrogei. Bătea un vânt subţire şi tăios, iar bacul sălta pe valuri, urmându-şi drumul cu încăpăţânare. Îmi era frig (nu eram pregătit pentru o asemenea vreme), dar am rămas pe punte, ca să privesc pământul frământat al Dobrogei mele, dealurile ei sterpe, fără copaci, numai cu tufişuri mici şi îndărătnice; dealuri pe care aleargă noaptea strigoii neadormiţi ai crimelor din perioada comunistă şi din care străbătea trufia unui pământ vechi şi dârz, care nu s-a lăsat înfrânt de năvala agresivă a Carpaţilor, când aceştia s-au născut, ci, cu mânie, i-a obligat să facă un cot spre apus, dând astfel naştere Carpaţilor Meridionali. În realitate, dealurile Dobrogei sunt munţi, munţi autentici, care au creat acest scut dobrogean neclintit din vechime, dintotdeauna, fiind prelungirea lanţului de munţi Hercinici.

Când s-au născut munţii Carpaţi, venind năvalnic spre Sud, ca să cucerească Dobrogea, dealurile acestea de piatră, munţii aceştia bătrâni, nobili şi adevăraţi, care astăzi nici peste umăr nu se mai uită la neastâmpăraţii Carpaţi (sau, dacă se uită, o fac cu un dispreţ suveran), s-au uitat la ei cu încruntare, şi Carpaţii, cuprinşi de o frică pe care, în tinereţea lor nepricepută, nu şi-o puteau explica, au cotit înspăimântaţi şi au făcut şi ei pe acolo ce au putut: un lanţ de munţi, vârfuri, pasuri şi chei, izvoare şi ape... mă rog, nu puteau ei să aibă mândria sălbatică a munţilor Dobrogei...

Nici nu mi-am dat seama când a ajuns bacul pe malul celălalt. Acolo mă aşteptau Marcel şi domnul preşedinte – care a venit repede la bac şi m-a rugat cu cerul şi cu pământul să cobor printre ultimii, fiindcă voia să înregistreze pe hârtia fotografică acest moment teribil şi neînţeles, când un fel de mohican dobrogean (termenul mohican se asociază necesar cu epitetul "ultimul") invada paşnic (termen cu multe conotaţii politice) pământul molcom al Moldovei.

Am acceptat fără şovăială. Din (ne)fericire, n-am văzut niciodată această fotografie «istorică», deci nu o pot reproduce şi nici descrie în însemnările mele. S-ar putea ca hârtia fotografică să nu fi putut suporta acest extraordinar moment; sau, pur şi simplu, munţii Dobrogei s-au încruntat o clipă şi biata hârtie s-a pârjolit ca de un foc...

(Va urma)

FALSELE SACRALIZĂRI (III)

Jupuiţi de grăsime pentru a supravieţui

Experienţa altora, trecuţi prin furcile caudine ale publicităţii înşelătoare, ne poate ajuta să înţelegem mai clar pericolul şi astfel să-l prevenim.

Victimile acestor vânători teleghidate de cumpărători naivi, înşelaţi de tehnologia folosită nu în slujba omului, ci împotriva lui, ajung, după ani de sugestii nevăzute, la situaţii de neconceput încă la noi, dar frecvente în America. Unii bieţi oameni, conduşi de mesajele subliminale, încep să cumpere produsele lăudate de reclame, indiferent dacă le sunt sau nu necesare. Mulţi dintre ei devin ceea ce se cheamă peste ocean *couch potato* („cartof de canapea"), persoane care îşi petrec mai tot timpul mâncând şi privind programele de televiziune, din care cauză se umflă şi se lăţesc asemenea unui cartof. Ei sunt închinătorii celor două "altare" ale multor familii americane: frigiderul şi televizorul. Lor li se adresează reclamele gastronomice: lor, celor mai activi cumpărători, unii deveniţi, după ani de îngurgitare aproape continuă a orice este comestibil, fiinţe diforme, de multe sute de kilograme, incapabile să se mai mişte din pat pe picioarele lor, ajungându-se la situaţii incredibile, când doar pompierii care sparg pereţii casei şi o macara îi mai pot deplasa, cu pat cu tot, la vreun spital, unde, pentru a supravieţui, sunt operaţi de straturile de grăsime subcutanate! Într-atât de puternice pot fi mesajele audio-vizuale asupra celor care, din lipsă de educaţie, de preocupări serioase şi de maturitate, se lasă subjugaţi şi manipulaţi de răul publicităţii înşelătoare, de care, iată, suntem tot mai asaltaţi, cu sau fără voia noastră.

Atacuri subversive la moralitate

Panourile stradale se înmulţesc pretutindeni. Vrem sau nu vrem, acestea ne obligă, prin dimensiunile lor, să le privim de câte ori le trecem prin preajmă. Drumurile noastre cotidiene, prin forţa lucrurilor, se repetă; mergând spre casă, serviciu, şcoală, le vedem de zeci şi sute de ori, până ajungem să le ignorăm. Oare se poate ignora, însă, şi efectul lor potenţial sau chiar real asupra noastră, şi mai cu seamă asupra copiilor noştri?

Iată, spre exemplu, cum o mare companie de *Fast Food* („Mâncare la minut", am zice pe româneşte) îşi atrage cumpărătorii: nu-i îmbie cu gustul savuros sau cu un preţ scăzut, ci cu un *mesaj egoist* – «Să nu împarţi cu nimeni!» (referindu-se la o pungă cu cartofi prăjiţi, bine protejaţi de o mână hotărâtă). Acest tip pervers de mesaj nu se adresează direct papilelor gustative, ci doreşte mai întâi stabilirea unei stări imorale egocentrice, exclusiv personale, a unui soi de modificare a relaţiilor fireşti de armonie cu ceilalţi (rude, prieteni şi colegi). Altfel spus, o invitaţie agresivă spre un individualism de tip occidental, golit de substanţa relaţiilor interumane normale, atât de proprii bunelor tradiţii româneşti de dărnicie şi de ospitalitate.

O altă reclamă afişată pe panourile stradale (*billboards*) afirmă hotărât (competitiv, dar şi cu o nuanţă vădit egoistă): «Îmi place să înving». După chipurile din reclamă, mesajul este adresat cu precădere tinerilor şi chiar adolescenţilor (a căror naivitate este mai uşor de exploatat) şi se referă la anumite ţigări, al căror consum, evident nociv, ar conduce, vezi Doamne, la un fel de câştig indefinit, de ordinul vanităţii personale. Aberanţa absurdă a anunţului este ironic subliniată de chiar singura sa informaţie pertinentă: «Tutunul dăunează grav sănătăţii».

În loc de încheiere

Noua ordine a lumii se clădeşte nu numai de către cei care au plănuit-o pentru bunul lor plac şi al stăpânului lor luciferic, prin revoluţii, războaie mondiale, măceluri, închisori şi lagăre, ci şi cu sprijinul inconştient sau interesat al victimelor globalizării, al celor care intuiesc gravitatea evenimentelor finale ale istoriei omenirii, fără a le pătrunde însă adâncimea şi ramificaţiile acaparatoare, ca un păienjeniş imens, căruia nimeni nu-i scapă.

De altfel, simbolul Internetului este **WWW**, iniţialele pentru **World Wide Web** (ce se traduce prin "Pânza de Păianjen a Întregii Lumi"). Sigla aceasta are însă şi o semnificaţie ascunsă...

La o privire atentă, se pot număra **6** unghiuri în litera **W**: sunt 4 unghiuri unde braţele celor două litere V se întretaie şi câte unul în cele două vârfuri descendente ale fiecărui V. Aşadar, în cazul acesta, iniţiala **W** are, pe lângă semnificaţia alfabetică, şi una unmerică, ocultată: cifra **6**. Se deduce lesne că **WWW = 666**, numărul fatidic din *Apocalipsă*, pe care-l poartă „urâciunea pustiirii", „fiara", „monstrul" ce se doreşte „sacru".

Ecuaţia, destul de transparentă, este folosită cu succes de apostolii globalizării:

a) Sărăcirea artificială a ţării (România, cândva grânar al Europei, produce azi, dar nu vinde) forţează acceptarea unor împrumuturi de la F.M.I. şi de la Banca Mondială (ca şi pe vremea comunismului). Împrumuturile sunt condiţionate de legiferarea ascunsă a vasalizării României, care de-acum este condusă din afară, de Comunitatea Europeană şi de NATO, pe calea globalizării.

b) Sărăcirea culturală şi spirituală a românilor prin infuzia masivă de filme transatlantice (promotoare ale violenţei şi distrugerii), de muzică rock şi pop (cu mesaje ce îndeamnă deschis la consumul de droguri, desfrânare, violenţă, anarhie, ură şi sinucidere). Impunerea în şcoli a *manualelor alternative*, în care istoria României a fost profund mistificată şi chiar batjocorită, arată limpede că educaţia tendenţioasă a tineretului este ţinta urmărită cu predilecţie de factorii mutilanţi ai Noii Ordini Mondiale, pentru o mai lesnicioasă manipulare a tinerei generaţii.

c) Deplasarea credinţei ortodoxe spre zone marginale, derizorii şi vetuste, la care se adaugă, conform "libertăţilor religioase", noi forme de erezie sau idolatrie, inclusiv satanismul.

Durerea mare este aceea că ecuaţia de mai sus este aplicată foarte eficient chiar de către mulţi români, din mimetism naiv, din supunere ignorantă sau din trădare oportunistă.

Rămâne întrebarea: ce se pierde când se câştigă ceva ilicit, necurat?

Răspunsul clar ne este dat, o dată pentru totdeauna, de câştigul întinat a lui Iuda Iscarioteanul, vânzătorul de Dumnezeu...

Alexandru Mihail Niţă

RUSIA ŞI ISPITA MESIANICĂ
religie şi ideologie

PARTEA ÎNTÂI: MESIANISMUL ÎN ISTORIE

CAPITOLUL I

1) Cultură şi mesianism. Mileniile de istorie rămase în urma noastră ne obligă să ţinem seama de fenomenul cultural în sine. Pentru aceasta noi, ca judecători ai trecutului, trebuie să ne asumăm acest trecut *ca şi cum* ar fi al nostru. Aceasta ne face contemporani cu toate momentele esenţiale ale istoriei, cu destinul acesteia. Moştenind *conştiinţa istorică* a popoarelor care s-au succedat în istorie, moştenim prin aceasta şi destinul lor, ideea călăuzitoare care le caracterizează.

Orice popor şi-a avut destinul său. Ceea ce separă un popor de altul – şi implicit o *cultură majoră* de una *minoră* – este modul cum îşi potenţează acest destin, felul cum îşi supradimensionează şi sublimează conştiinţa istorică. Iar aceasta se identifică, în cele din urmă, cu *conştiinţa unei culturi*. Aceasta nu poate fi ruptă de manifestările creatoare, de stilul, de matricea care îi dictează direcţia şi dinamica. O cultură mare este o cultură care se defineşte printr-o idee care-i reprezintă în acelaşi timp şi esenţa. *De la profeţii evrei şi până la Dostoievski, ştim că fiecare neam ce-şi deschide cale în istorie luptă pentru o idee a lui şi pentru o formulă de salvare, pe care o crede universală şi definitivă* **(1)**. Aşa este posibilă naşterea mesianismului în istorie. Din momentul în care un popor taie *verticala timpului*, adică îşi asumă destinul în mod plenar, el devine mesianic. Aşa s-a întâmplat cu poporul german, cu cel rus şi cu cel evreu, popoare care şi-au făcut loc în istorie pentru a-şi afirma ideile universale din sânul lor. Aşa cum amintea şi Emil Cioran, *mesianismul se naşte dintr-o forţă lăuntrică a unui popor, dar în dezvoltarea lui, el nu întăreşte mai puţin forţele acelui popor, aşa încât exercită o acţiune vitalizantă* **(2)**.

Mesianismul impune astfel sensul unei culturi. Existenţa acestei culturi depinde de *întreţinerea constantă a flăcărilor unei misiuni* **(3)**. Pentru un popor situat în cadrul unei culturi majore, misiunea sa este mântuitoare. Ideea călăuzitoare – şi mântuitoare totodată – îl scoate pe poporul care o poartă în sine din istorie. Acest popor devine *poporul ales* prin excelenţă, în sensul că ideea mesianică reprezintă în acelaşi timp Adevărul unui popor, dar şi Adevărul universal. În acest sens, un popor mesianic este chemat – sau se consideră dator – să mărturisească *Cuvântul nou* întregii omeniri. Mesianismul cultural este în acelaşi timp şi un mesianism religios, căci presupune un *popor ales*, o *providenţă divină*, o *eshatologie*, *profeţi* şi *sfinţi*. Un popor ales nu poate avea un destin asemănător celorlalte popoare, care se înscriu în cadrul culturilor minore. Istoria poporului ales reprezintă o istorie *exemplară*, căci poporul respectiv este situat în *centrul lumii*, loc ce i se cuvine ca deţinător al Adevărului.

Destinul mesianic al unei culturi majore este în acelaşi timp şi un destin profetic, care leagă trecutul poporului ales de viitorul umanităţii. De aceea, trebuie să existe şi *vocile* destinului istoric – profeţii. Prin profetism, o cultură mesianică sfârşeşte în viziune eshatologică.

Ca fenomen uman şi ca destin istoric, mesianismul este în acelaşi timp religios şi ideologic; religios în măsura în care pretinde o mântuire *în limitele unei culturi*, şi ideologic fiindcă o cultură mesianică este în primul rând o cultură naţională.

Spuneam deci că doar trei culturi au fost mesianice prin excelenţă: cultura iudaică (care reprezintă forma pură a mesianismului), cultura germană – adică mesianismul în forma sa ideologică, şi cultura rusă – legată de mesianismul *ecumenic*, prin ideea celei de-a Treia Rome. Ceea ce au în comun toate aceste culturi este reprezentat de ideea mitologică a poporului ales – titlu luat de fiecare din aceste trei popoare în parte. Mesianismul poporului ales este exclusivist, în sensul că fiecare popor mesianic crede că Adevărul este de partea sa. Celelalte popoare, pentru a se putea mântui, trebuie să asculte şi să primească în sânul lor *cuvântul nou* mărturisit şi propovăduit de poporul ales.

O cultură mesianică majoră nu poate fi înţeleasă de culturile mediocre, care nu au conştiinţă istorică. De aceea, a studia mesianismul unui popor care trăieşte cu conştiinţa propriei sale monumentalităţi este o misiune grea, care nu trebuie să aibă pretenţia de adevăr absolut. Cel mai indicat este să lăsăm profeţii să vorbească ei înşişi despre destin. Tot ceea ce putem face este să-i ascultăm şi să armonizăm toate vocile ce transcend istoria, într-o încercare de unificare a lor.

2) Originile: mesianismul la evrei. Mesianismul, în cadrul diferitelor culturi, îmbracă mai multe forme. Mitul *poporului ales* ia naştere în sânul primului popor creator de istorie, adică primul popor care şi-a asumat istoria, resemnificând-o. Mesianismul cunoaşte astfel forma sa pură la evrei. Mitul constă în *credinţa conform căreia monoteismul s-ar fi născut o dată cu Vechiul Testament* **(4)**.

Sigur, această afirmaţie poate fi contestată pe baze istorice; se ştie că rolul jucat de divinităţile caldeene (sau ale altor popoare cu care Israelul a intrat în contact în diverse momente istorice) a fost destul de semnificativ. Însă, chiar şi aşa, poporul lui Israel este primul şi singurul popor care a încheiat un legământ cu Dumnezeu. Din acest moment vorbim de o *istorie sacră* a unui *popor sfânt*. Evreii sunt cei care au lansat mitul poporului ales – ca bază a mesianismului cultural. Poporul evreu şi-a asumat acest mit până într-acolo încât şi-a construit istoria în jurul acestuia. Istoria poporului ales se afirmă în primul rând ca o istorie naţională. Poporul evreu este cel care primeşte binecuvântarea lui Dumnezeu; Iahve îi promite lui Avraam că va fi *tatăl unui popor mare* şi-i dă binecuvântare: *Binecuvânta-voi pe cei care te vor binecuvânta, iar pe cei care te vor blestema îi voi blestema. Şi se vor binecuvânta întru tine toate neamurile pământului* (*Facerea* 12, 1-3) **(5)**. Prin această promisiune, evreii se înscriu într-un plan general de mântuire a întregii lumi.

Trebuie să precizăm totuşi, aşa cum afirma şi Mircea Eliade, că revelaţia privind planul mântuirii cunoaşte mai multe trepte. Iniţial, ea priveşte *numai* pe poporul lui Israel. El este poporul ales dintre toate neamurile şi lui i se cuvine *partea cea mai bună*; el domină istoria tuturor popoarelor cu care intră în contact. Dumnezeu poartă de grijă poporului său – îi oferă Ţara Făgăduită, îl apără de duşmani. Suntem, astfel, în perimetrul primei istorii naţionale. O dată cu conştiinţa mesianică se naşte şi conştiinţa naţională. În limitele acestei conştiinţe, un singur popor are acces la mântuire – poporul pe care l-a ales Dumnezeu şi care, în acelaşi timp, a ales pe Dumnezeu în mod liber. Istoria poporului ales capătă sens prin această dublă alegere. Acceptându-L pe Dumnezeu, recunoscându-I Glasul, Israelul îşi transcende destinul istoric, metamorfozându-şi istoria într-o metaistorie providenţială. Prin accesul la metaistorie, însăşi istoria naţională capătă sens universal. Ierusalimul devine centru al lumii în urma împlinirii legământului.

A fost această împlinire benefică pentru destinul întregii lumi? Cu siguranţă putem spune că nu! Istoria naţională şi-a arătat limitele. Evreii nu au reuşit să depăşească aceste limite ale propriei lor istorii şi să se înscrie în Istoria sfinţită de Dumnezeu prin Întruparea lui Hristos. Hristos era Răscumpărătorul întregii lumi, a tuturor popoarelor. Istoria naţională i-a plasat într-un iudeo-centrism intolerant. Această istorie nu a fost reabilitată prin naşterea lui Hristos, după cum au susţinut evreii. Pentru Israel, legământul lui Dumnezeu făcut cu poporul ales era împlinit prin naşterea unui *Masiah* [literal: "Uns"], care putea să le rezolve evreilor (şi numai lor), prin miracol dumnezeiesc, *promisiunea salvării*. Aceasta urma să fie a doua treaptă a revelaţiei, când istoria naţională a poporului ales devine o istorie eshatologică. Toate celelalte popoare erau chemate la mântuire *împreună cu* Israelul. Întreaga istorie revelată de Iahve, de la Noe şi până la ultimii profeţi, îşi găsea astfel împlinirea.

Mesianismul evreiesc a devenit exclusivist din momentul în care Hristos s-a jertfit pe cruce. Istoria evreilor nu s-a transfigurat în nici un fel. Evreii aşteptau mântuirea pe planul istoriei, dar Dumnezeu le oferea această mântuire transistorie, prin acceptarea crucii, care însemna nu ruperea legăturii cu Dumnezeu, ci împlinirea Legii. Evreii îl aşteptau încă pe Mesia, nu pentru promisiunea salvării universale, ci pentru victoria iudaităţii. Suferinţa *exterioară*, transformată apoi într-o adevărată *teroare a istoriei*, îi *îndreptăţea* pe evrei să creadă în adevărul istoric (care era, din păcate, unul convenţional). Împărăţia lui Dumnezeu, promisă şi propovăduită de profeţi, urma să se împlinească din afară, iar acest lucru trebuia să se producă fără suferinţă, printr-un miracol exterior. Aşa cum afirma şi Vl. Soloviov **(6)**, *evreii n-au vrut să înţeleagă şi să accepte crucea lui Hristos* [care înseamnă, în fond, suferinţa interioară împlinită prin credinţă şi iubire – n. n.] – *deşi şi-au purtat în permanenţă crucea. Acesta este paradoxul poporului ales*. Prin aceasta, însă, acest popor, *binecuvântat dintru început*, şi-a alungat de la sine binecuvântarea, harul, şi a devenit un *popor blestemat* să-şi poarte crucea până la mântuirea finală. Mesianismul cunoaşte astfel un eşec în chiar solul care l-a format. Iudeii nu au reuşit să depăşească pateticul mesianism naţional – în aceasta constă eşecul. Drama poporului ales este în acelaşi timp şi drama libertăţii umane. Poporul care L-a ales *liber* pe Dumnezeu, tot el L-a respins prin aceeaşi libertate de credinţă. Mesia s-a născut, însă nu şi pentru poporul ales. Drama *egoismului naţional* continuă, numai că aceasta se transformă mai mult în ceea ce Alain Besançon numea *culpabilizare istorică*.

3) Mitul "poporului ales": de la religie la ideologie. Ideologia este o creaţie relativ recentă, datând poate de la sfârşitul secolului XIX. Ea face ca diferenţa între un *popor ales* şi un popor care *se crede ales* să fie foarte mică, nesemnificativă. Problema Israelului nu stă în faptul că el nu ar fi poporul ales, ci în faptul că, pentru el, a fi *ales* şi a fi *unicul* popor care are de partea sa Adevărul reprezintă un lucru subînţeles. De acum suntem pe tărâmul unui naţionalism exclusivist. Mitul poporului ales ia astfel forma ideologiei *naţionaliste*.

Ideologia – după expresia lui Alain Besançon – *reprezintă o doctrină care promite, prin intermediul convertirii, o mântuire temporală, care se consideră conformă cu o ordine cosmică descifrată* ***ştiinţific*** *în evoluţia sa, care impune o practică politică vizând transformarea radicală a societăţii* **(7)**. În această viziune, Besançon acceptă doar două ideologii, deci două doctrine politice care se înscriu în această denumire de ideologie: comunismul şi nazismul. Credem însă că această viziune este oarecum reducţionistă. În măsura în care orice doctrină naţionalistă se pretinde a fi *mesianică*, ea înseamnă ideologie. Observăm astfel că mitul poporului ales cunoaşte o reactualizare prin orice tip de naţionalism care-l afirmă. Naţionalismele pretind că de partea unui *singur popor* se află mântuirea. Sigur, nu orice naţionalism duce la o ideologie. Un naţionalism care rămâne în propriile granițe şi nu se pretinde a fi universal nu duce spre ideologie. Dar, obligatoriu, ideologiile de acest tip se nasc pe tărâmul naţionalismelor. Ceea ce uneşte crezul naţionalist de ideologie este mesianismul reactualizat, credinţa în poporul ales. Naziştii şi bolşevicii cred că sunt *aleşi* ca orice sionist. În acest sens, nu există nici o diferenţă. Fără această credinţă într-o *mântuire pământească*, ideologia nu putea să aibă nici un chip.

În acest sens putem afirma că, deşi mesianismul a eşuat în sânul poporului evreu, se păstrează totuşi, ca moştenire arhetipală, conştiinţa mesianică. Orice cultură mare preia această conştiinţă şi-şi proclamă sensul universal. Mesianismul sfârşeşte în ideologie, trecând prin naţionalism – *această plagă a epocii moderne*.

(Va urma)

Bogdan SILION

1. E. M. Cioran, *Schimbarea la faţă a României*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1990, p. 12.
2. *Ibidem*, p. 23.
3. *Ibidem*, p. 36.
4. Roger Garaudy, *Miturile fondatoare ale politicii israeliene*, Ed. Alma Tip, Bucureşti, 1998, p. 28.
5. Mircea Eliade, *Istoria credinţelor şi ideilor religioase*, vol. 1 (cap. 14, mai ales p. 372) şi vol. 2 (cap. 5), Ed. Universitas, Chişinău, 1994.
6. Vladimir Soloviov, "Evreitatea şi problema creştină", în *Creştinism şi antisemitism*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1992 (vezi şi prefaţa lui Ion Ianoşi).
7. Alain Besançon, *Nenorocirea secolului*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1999.

MĂRIREA ȘI DECĂDEREA METAFOREI (II)

O altă distincție propusă de Blaga pentru deosebirea metaforelor are, cum am văzut deja, puncte neclare: în cazul m1, dizanalogia dintre termeni e trecută cu vederea, căci numai asemănarea dintre cei doi generează metafora (*op. cit.*, p. 85), căci, în fond, termenii sunt eterogeni (cum am remarcat deja în exemplul omului-vulpe), pe când în cazul m2 dizanalogia are o funcție decisivă în constituirea metaforei prin juxtapunerea dizanalogie/analogie. Însă, ne întrebăm, de ce "e trecută cu vederea", de ce nu e receptată dizanalogia la m1, cu toate că Blaga sesizează (p. 85) "eterogenitatea" termeni-lor? În plus, de ce nu este receptată și aici, ca și la m2, asemănarea din spatele neasemănării? Căci la m1, atributul luat ca reper de apropiere a termenilor (printr-o operație facilă a rațiunii și nu dintr-un imbold poetic ori mistic), se află la suprafață, la vedere. Deosebirea dintre cei doi termeni este tot de suprafață, este tot "fanică", dar e "trecută cu vederea". Exemplu: "cicoarea ochilor". Numitorul comun este culoarea albastră. Dizanalogia constă în faptul că floarea e floare și ochiul e ochi. Lui Blaga i-au fost suficiente analogia de suprafață și dizanalogia, trecând cu vederea structura comună, "izvodală" **[1]**, floarea având ceva din înfățișarea unui ochi, chiar în mai multe privințe decât ne dăm seama la prima vedere. Un poet ar putea spune, utilizând fenomenul de *mimicry* din natură, că așa cum pietrele prețioase sunt ochii deschiși ai regnului mineral, florile sunt ochii deschiși ai regnului vegetal.

Așadar, dacă în m1 dizanalogia este neglijată, aceasta se datorează faptului că între cei doi termeni există o analogie de profunzime, chiar dacă ea nu mai este receptată. Este ca o pierdere a planului în care cei doi termeni își re-cunosc "rudenia". De aceea, vom încerca să revelăm analogiile de profunzime și din alte exemple de metafore plasticizante selectate de Blaga, în lucrarea citată.

1) "În joc cu piatra câte-un val / și-arată solzii de pe pântec" (p. 39, exemplu cules din poezia *Plajă*, 1929). Tot o structură izvodală, ideea că "solzii" undelor mării și solzii peștilor (dar un alt poet poate inversa metafora, vorbind de vălurelele de pe tegumentul peștilor) din mediul ei marin, provin din aceeași matrice a formelor, cu toată deosebirea dintre apa marină și viețățile care trăiesc în ea.

2) "Prin ceasul verde-al pădurii / otrăvuri uitate adie". Luna *Septembrie* (titlul poeziei, 1929) este anunțată de "otrăvurile uitate" ce se strecoară în pădurea aflată încă într-un "ceas verde". Miasmele putreziciunii, sau numai aerul uscat al sfârșitului de vară, puse în contrast cu verdele frunzelor (dizanalogia), anunță, totuși, existența unui ciclu vegetal (fenomen neexplicitat în text, fapt "ascuns", propriu m2). Analogia de profunzime constă în *ideea* de ciclu vegetal, în cadrul căruia coexistă atât un "ceas verde" (dar ceas, nu eternitate!), cât și unul al extincției vegetației.

3) "Licuricii cu lămpașe / semne verzi dau spre orașe / pentr-un tren care va trece..." (*Trenul morților*, 1932). Deosebirea: licuricii sunt licurici, semnalele luminoase feroviare și ferestrele luminate ale trenurilor în noapte sunt altceva. Analogia de suprafață – luminile licăritoare; analogia de profunzime – efemeritatea: gâzele se trec (pier), trenul trece.

4) "Pe uliți, subțire și înaltă, ploaia umblă pe cataligi" (*Oraș vechi*, 1927). Deosebirea: ploaia e ploaie, cataligile, cataligi. Elementul de legătură: cataligile, care sunt făcute pentru a susține picioarele cuiva. Deci și una și alta susțin niște "picioare" subînțelese. În cazul ploii, e vorba de "picioarele" unei zeități a fenomenelor atmosferice. E drept, versul nu spune că norii umblă pe cataligi, dar ploaia e "înaltă", vine de sus, dintr-o zonă superioară celestă. Aluzie involuntară la înălțimea de la care se coboară zeul celest sub forma epifanică a ploii.

Aici trebuie să intervenim cu o precizare. Dacă Blaga a ales exemple de metafore din poezia lui, deși avea la îndemână atâția alți poeți sau filosofi lirici, a făcut-o știind foarte bine că ele nu pot fi suspectate de artificialitate, făcute pentru a servi ulterior studiile lui filosofice. Un poet la lucru, scriind sub puterea inspirației de moment o serie de poezii, este un poet și nu un filosof, iar producțiile lui nu riscă să capete un carecter programatic – cel puțin câtă vreme lirismul, inspirația, sunt autentice (ceea ce la Blaga nu poate fi pus în discuție). De altfel exemplele sunt luate din poezii mult anterioare studiilor, de aceea nici considerațiile pe marginea acestor exemple nu sunt pândite de gratuitate speculativă. Termenul "involuntară", folosit mai sus, are astfel o deplină acoperire.

5) "Zăbovește prin rostul / grădinilor pajul, / Un zbor de lăstun / iscălește peisajul" (*Peisaj trecut*, 1926). Zborul, ideea de zbor este cea care "iscălește" peisajul, îi pune o pecete cerească. Deci peisajul grădinilor nu e complet (nu e integral *rostuit*) fără cerul vizibil, și mai ales invizibil. El necesită o cheie de boltă, iscălitura cerului, care încheie peisajul așa cum semnătura artistului încheie (și înnobilează) tabloul. Dacă ne amintim că *rost* înseamnă și "deschizătură", deschiderea spre înalturi a grădinii e cea care o transformă cu adevărat într-o gură de rai.

Exemplele de mai sus ne îngăduie câteva concluzii: metaforele plasticizante utilizează doi termeni *diferiți*, cărora li se găsește un element comun, analogic, dar *de suprafață*, în timp ce analogia de profunzime nu este percepută. Faptul că, în alegerea termenilor m1 se recurge inconștient tocmai la cei care au o asemănare de profunzime, arată fie că, odată, m1 se baza *conștient* pe acești termeni, care s-au încetățenit în lexicul poetic, ghicitori, proverbe, fie că tehnica construcției acestor metafore selectează *spontan*, printr-o insuficient cunoscută însușire a minții, numai acei termeni care au valențele respective.

Altă distincție blagiană se referă la deosebirea dintre metafora poetică sau mitică și metafora științifică. Aceasta din urmă "... e alimentată de speranța secretă că în fond însăși realitatea are o structură care iese întru întâmpinarea metaforei." (*ibidem*, p. 87). "Există totuși o deosebire foarte mare... între metafora cum o găsim în mituri și în artă, și metafora ca nucleu al plăsmuirii teoretice (în metafizică și în știință)" (p. 88). La o privire mai pătrunzătoare, liberă de prejudecăți, constatăm însă, că și metafora poetică are această pretenție, fără a lua în considerare poetul care se ascunde în fiecare savant. Majoritatea experimentelor științifice confirmă intuiții anterioare, prin nimic anunțate în afara unei sensibilități specifice lirismului poetic. Dar mai întâi să ne familiarizăm cu algebra prin care Blaga formalizează cele două tipuri de metafore:

- la m1, a = b. În expresia "cicoarea ochilor", concretul unui fapt "a" (culoarea ochilor) este exprimat prin imaginea "b" (cicoarea);
- la m2, a + x = b. Fie versul "Soarele, lacrima Domnului, cade în mările somnului" (p. 40).

"Faptul concret «a» (soarele) e de astă dată privit numai ca un semn vizibil al unui «x», prin ceea ce el e prefăcut într-un «mister deschis», care cheamă și provoacă un act revelator [...] Revelarea se încearcă prin suprapunerea și altoirea integrantă peste faptul «a» (soarele) a imaginei «b» (lacrima Domnului). Conținuturile efectiv palpabile, apropiate, sunt între «a» și «b», dar ecuația ce se va declara nu are loc între «a» și «b», ci între «a + x» și «b» (a + x = b). Într-o metaforă revelatorie nu interesează așadar numai analogia dintre «a» și «b», ci și dizanalogia, care e tocmai destinată să completeze debordant pe «a»." (p. 85). Acum să urmărim argumentele privind discriminarea metaforelor artistice de metaforele teoretic-științifice.

"1. Metafora mitică și poetică se produce prin amalgamizarea conținuturilor analogic-dizanalogice (a și b) pe bază de paritate de drepturi. Acesta e *un* aspect. Al *doilea* aspect: amalgamizarea celor două conținuturi eterogene (cu aspecte analogice) se face de-a dreptul, adică fără elemente intermediare între ele. În metafora «Soarele, lacrima Domnului, cade...» imaginea «a» (soarele) dobândește prin amalgamizarea directă cu imaginea «b» (lacrima Domnului) o semnificație nouă, care însemnează revelarea unui x, dar imaginea «a» nu pierde nimic ca existență și conținut, ea nu îndură nici o degradare, ea continuă să fie un tot, și ca atare este doar absorbită de alt tot mai vast, din partea căruia primește un reflex de nouă semnificație.

2. În metaforele intercalate în procesele teoretice (în metafizică și știință) amalgamizarea conținuturilor analogic-dizanalogice (a și b) nu se face pe bază de paritate de drepturi și nici direct, ci prin intermediul unor factori accesorii. Când teoria afirmă: «sunetul» este «vibrație» – imaginea «a» (sunetul) e amalgamizată cu ideea-imagine «b» (vibrație), dar imaginea «a» (sunetul) își pierde accentul existențial și se dizolvă în derivat iluzoriu. Imaginea «a» (sunetul) iese din procesul metaforic complet degradată" (p. 88).

Rezumând, Blaga afirmă că în metaforele revelatorii (m2) poetice, imaginea "a", prin conjugare cu imaginea "b", nu suferă nici o degradare, spre deosebire de metaforele științifice. Dacă ar fi mers cu interpretarea până la capăt, Blaga ar fi fost surprins să-și vadă teoria contrazisă. Fiindcă el nu a revelat până la capăt semnificația "x"-ului din propriile lui poezii aduse ca exemple. Încercând noi să o facem, vom vedea cum, odată ce devenim conștienți de ea, "a" decade, totuși, din rang. Îndată ce devenim conștienți de ce broasca țestoasă, în mitologia vedică, reprezintă Cosmosul **[2]**, *imaginea* metaforică, "naturalistă", a broaștei țestoase lasă loc unei *scheme* ideatice (geometria secretă – pentru că e implicită – a viziunii cosmice hinduse: cerc pentru cer, pătrat pentru pământ etc.). Tot astfel, în exemplul lui Blaga, "soarele" nu mai este echivalentul "lacrimii Domnului", deoarece "x"-ul comunică ceva despre statutul Soarelui, obiect cosmic *creat*. Creat de către cine? De către "Domnul". Când "Domnul" plânge, ia naștere Soarele, care nu e *decât* o lacrimă a Ființei Supreme, și nu Ființa Supremă în integralitatea și profunzimea ei. La fel în următorul exemplu de m2 (p. 39): "Cenușa îngerilor arși în ceruri / ne cade fulguind pe umeri, și pe case" (*Anno Domini*, 1937). Aici, ninsoarea, din care rezultă albul zăpezii ce le pare oamenilor atât de pur, nu e *decât* cenușa unor entități supranaturale, care se cerne pe pământ. E drept că degradarea suferită de imaginile mitice și poetice "a" ale m2, nu e nici așa de evidentă, și nici imediată, consecutivă folosirii ei. Pentru că trăirea poetică sau mistică ce le-a generat e încă proaspătă, păstrând evidența înțelesului, a analogiei dintre termeni, spre deosebire de metafora științifică, ce are mai puțină substanță lirică încorporată. Să ne gândim la imaginea "vibrației" pentru explicarea naturii sunetului, sau la "corpuscul" pentru lumină. Asemănarea dintre termenii m2 sare în ochi, fascinează din prim-plan, *în pofida deosebirii dintre termeni*. (Asta, repet, în cazul unei metafore reușite, angajând trăirea la o înaltă temperatură existențială.) Așa se face că asemănarea de profunzime (structura îngerilor e diafană, asemenea fulgilor de nea) rămâne întunecată, obscură, voalată în primă instanță tocmai de focul de artificii al scăpărătoarelor metafore produse prin ciocnirea a două imagini diferite. Al treilea exemplu (poezia *Din adânc*, 1933): "Mamă – tu ai fost odat' mormântul meu – / De ce îmi e așa de teamă, mamă, / să părăsesc iar lumina?" (p. 40). Analogia de suprafață matricea feminină, întunecată și închisă, este ca un mormânt pentru făt, "ia fața" unei analogii simbolice mult mai profunde, aceea a Pământului-Mamă, *Terra Mater* a unor vechi credințe. Ceea ce înseamnă că cele două apelative de "mamă" au valori diferite; în primul vers, se referă la mama concretă, iar în al doilea, la o mamă simbolică – mama reprezentată de elementul pământ. Dar acest înțeles s-a degradat, nu mai e *evident* la o primă lectură. El a fost încifrat și într-o ghicitoare culeasă de Anton Pann: "«Cine, după moartea lui, a intrat în pântecele maică-sii» [...], la care se răspunde că, după moartea lui, Adam a intrat în pântecele maică-sa [sic!], adecă în pământul din care a fost alcătuit" **[3]**.

(Va urma)

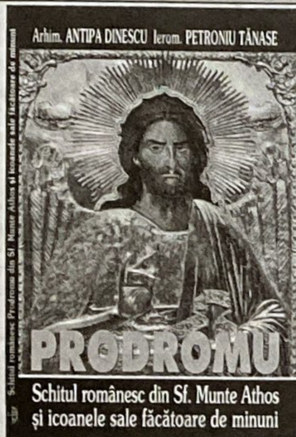
Florea TIBERIAN

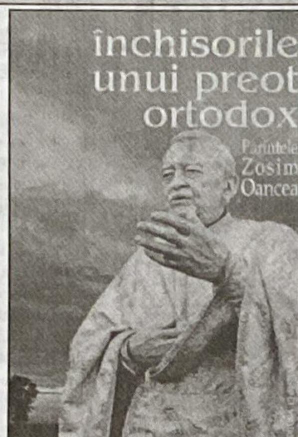
1. Termen folosit pentru a desemna "anumite motive structurale și formale de-ale indivizilor", de exemplu: ghimpe, corn, aripă – structuri anatomice comune mai multor specii. Pielița dintre degete a broaștelor, tritonilor, a unor păsări sau mamifere înotătoare, constituie de asemenea un "izvod" (*cf.* studiul *Diferențialele divine*, în *Trilogia cosmologică*, Editura Humanitas, București, 1997, pp. 60 și 61). Blaga sesizează că izvodul "instituie anumite analogii între «tipuri» foarte deosebite"; deci specii diferite (dizanalogice) pot avea izvoade analogice. "*În general, «tipuri» asemănătoare și înrudite pot avea izvoade disanalogice, iar tipuri radical diferite pot să aibă izvoade asemănătoare. Tipurile și izvoadele sunt deci variabile independente*" (*ibidem*, p. 62, subl. aut.). Utilizarea acelorași noțiuni ca și în analiza metaforelor se justifică tocmai prin faptul că lumea în ansamblu, cu toate făpturile ei, este, într-un anumit sens, o metaforă. Revenind la punctul de plecare, putem spune că floarea și ochiul sunt construite pe aceeași structură "izvodală", având ca idee arhitectonică *deschiderea spre lumină*.

2. "Structura lumii o va repeta pe aceea a ființei cosmogonice: cerul deasupra, pământul dedesubt și spațiul la mijloc; binecunoscuta schemă din cosmogoniile arhaice se regăseșrte în cele două carapace, cea de deasupra boltită și rotundă ca cerul, cea de dedesubt netedă și pătrată ca pământul, delimitând un spațiu în care se află trupul său viu; acest spațiu cu trup viu este analog cu cel al spațiului cosmic..." (Sergiu-Al-George, *Arhaic și universal. India în conștiința culturală românească*, Editura Herald, București, f. a., p. 87). Omologiile continuă cu asimilarea capului, cozii și picioarelor țestoasei cu cele 6 direcții ale spațiului.

3. *Apud* Artur Gorovei, *Cimiliturile românilor*, Editura Eminescu, București, 1972, p. XV.

VITRINA CĂRȚII

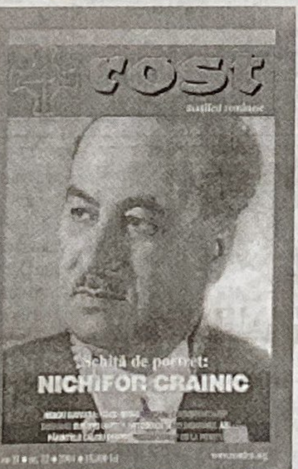

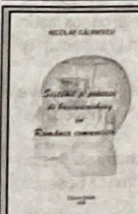

La bibliografia despre închisoarea comunistă de la Pitești și monstruoasa reeducare, bibliografie selectivă apărută în numărul nostru pe ianuarie-februarie 2004, se va adăuga și această contribuție remarcabilă: Nicolae Călinescu, *Sisteme și procese de brain-washing în România comunistă*, Editura Gama, f. l. [București?], 1998.

INFERNUL COMUNIST

Înconjurați de ziduri, miradoare,
Zăcem în întunericul de-afară,
Cu lanțuri, bâte, tartorii ce zbiară,
În suferință, foame, disperare.

Prin gratii doar vreun gând pios de zboară
Și orice amintire scumpă doare,
Tânjim după lumină, după soare,
Iar diavolii rânjesc și ne omoară.

Durerea crește fără de măsură,
Pe trup, în suflet se-adâncește rana
Și-n fiece secundă e-o arsură.

Parcă ne-nghite iadul, lighioana,
Cu dușmănie, cu venin, cu ură,
În noapte hohotește strâmb satana.

Zarca Aiudului, martie 1954
Dumitru ONIGA

ORGANIZAȚIA INTERNAȚIONALĂ A VETERANILOR ȘI VICTIMELOR DE RĂZBOI DIN STATELE UNITE ALE AMERICII

SECȚIA SUD-EST EUROPEANĂ DIN ROMÂNIA
Str. Colentina 1, Bl. 34, Ap. 285, București
Tel.: 688.23.64

SCRISOARE DESCHISĂ CĂTRE PREȘEDINȚIA ȘI GUVERNUL ROMÂNIEI

Supunem atenției Dvs. următoarele:

I. În anul 1994 s-a tipărit, sub egida Fundației Culturale Române, volumul *Situația evreilor din România între anii 1939-1941* realizat de un colectiv de autori specialiști în istorie contemporană. Cartea a fost dată la topit în aceeași zi în care a ieșit de sub tipar, deoarece cuprindea adevăruri documentare în legătură cu situația evreilor din România, din perioada 1939-1941, care nu conveneau comunității evreiești. În anul 2003, acest volum a fost retipărit, inclusiv cu contribuția Uniunii Veteranilor de Război, deoarece constituie o probă de necontestat în ceea ce privește tratamentul rezonabil de care s-au bucurat evreii din România în perioada respectivă.

II. O situație deosebită și foarte controversată a fost creată de apariția cărții D-lui Teșu Solomovici intitulată *România Iudaica*, sponsorizată de Ministerul Culturii, respectiv de D-l ministru Răzvan Theodorescu. În această carte – apărută pe banii contribuabililor români – autorul contestă formarea poporului român pe teritoriul Daciei și încearcă să demonstreze, prin argumente forțate sau puerile, că primii locuitori ai Daciei ar fost... evreii, peste care au venit apoi ungurii, iar abia mult mai târziu au apărut și românii!

Vă rugăm a dispune să ni se comunice oficial dacă autoritățile române sunt la curent cu aceste denaturări care mistifică originile poporului român și jignesc profund demnitatea lui istorică.

Reprezentantul O.I.V. din SUA,
Secția S.E.Europeană din România,
Colonel (r),
Ștefan Cucu

PRECIZARE REDACȚIONALĂ

Revista *Puncte cardinale* nu mediatizează de regulă – excepțiile ne privesc – decât cărțile primite la Redacție. Autorii sau editorii care nu au eleganța elementară de a ne expedia volumele publicate (și cu atât mai mult cei care comit neeleganța de a ne trimite doar cópii xerox de pe copertele acestora!) nu trebuie să spere că vor fi recenzați sau semnalați vreodată în paginile revistei noastre.

† MIRCEA DIMITRIU (1913-2004)

Mircea Dimitriu nu ne-a iubit. Aceasta nu înseamnă că n-am primit cu îndurerare vestea morții sale, sau că am fi putut-o trece cu vederea în paginile revistei noastre. Cu virtuțile și cu limitele lui (oameni suntem cu toții), Mircea Dimitriu a fost, timp de o viață, luptătorul jertfelnic al unei cauze. Îndârjit și înăcrit la vârsta senectuții, nu i-a iubit pe tinerii aspiranți la viața legionară, dar le poate rămâne în multe privințe un model. Căci ce poate fi mai nobil și mai sublim decât să mori nonagenar în crezul tinereții tale, chiar dacă vremurile ți-au luat-o razna înainte?

Originar din Panciu (fostul județ Putna), licențiat în 1938 al Politehnicii din Timișoara, a fost în primele rânduri ale luptei legionare (comandant-ajutor din 1935), s-a refugiat în Germania pe vremea marii prigoane, a stat în lagărele naziste până în 1944, apoi s-a numărat printre membrii guvernului românesc de la Viena, prezidat în exil de Horia Sima (căruia i-a rămas credincios până a închis ochii), iar după moartea Comandantului (1993) a făcut parte din conducerea interimară a Legiunii în exil (*horribile dictu*: ramura „simistă"), semnând, alături de Dumitru Crețu și Filon Verca, o serie de circulare și dând, în această calitate, un lung și controversat interviu despre istoria Mișcării Legionare (publicat și în volum de Liviu Vălenaș).

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească întru Adevărul ce ne întrece pe toți și ne unește cu „dragostea care nu se trece".

ZGÂRIE-NORI-UL ȘI PESCĂRUȘUL

Un ortodox călătorind în America

America. Unii o adoră, alții o hulesc, dar nimănui nu-i este indiferentă...

Aş vrea să spun, în primul rând, că în călătoria mea acolo nu mi s-au confirmat majoritatea clişeelor despre această țară. De exemplu, dacă în filmele americane vedem multă violență, acolo n-am văzut un om să țipe sau măcar să se încrunte la altul. Claxonul vreunei maşini pot să număr pe degete de câte ori l-am auzit. Iar în orăşelul de lângă Chicago unde am stat eu, am simțit o pace cum numai în mănăstirile din România am mai întâlnit.

Un fapt contrar a ceea ce auzim noi despre America este că acolo sunt foarte multe biserici. Aşa cum în România vezi la tot pasul o biserică ortodoxă, aşa vezi acolo bisericile lor. Nu este una la fel cu cealaltă, fiind de cele mai felurite confesiuni, dar mi s-a părut un lucru extraordinar că sunt multe. Fiecare dintre aceste biserici avea un nume mai răsunător decât cealaltă: una se numea "Prima Biserică a Nazarineanului", alta "Prima Biserică a lui Dumnezeu", iar alta, chiar în centrul oraşului Chicago, "A şaptesprezecea Biserică a lui Hristos scientistul"! Important este, totuşi, că Domnul Iisus Hristos nu dispare din viața americanilor. Într-o formă sau alta, El tot ajunge la urechile – şi poate şi la inimile – oamenilor.

Tot în legătură cu viața religioasă a americanilor, care m-a preocupat în mod deosebit, am descoperit cu uimire şi bucurie că în fiecare cameră de hotel, într-unul din sertare, se afla câte o Biblie. Apoi, pe stradă, pe lângă oamenii grăbiți, cerşetori (numai în oraşele mari) sau nebuni, erau şi fel de fel de predicatori. Unul, de culoare, stătea de vorbă cu un prieten şi, din când în când, mai lua portavocea şi spunea: *Jesus loves you!* ("Iisus vă iubeşte!"), după care îşi continua discuția cu amicul.

O altă deosebire față de România este faptul că n-am văzut nici un fel de reclamă vulgară pe stradă; ba din contră, am descoperit destule panouri publicitare care aveau mesaje creştine. Unul dintre acestea, care m-a marcat în mod deosebit, avea următorul mesaj: *Abortion stops a beating heart!* ("Avortul opreşte o inimă care bate!").

Tot despre o problemă asemănătoare vorbeau şi inscripțiile de pe maşina unui om din Indiana care se opunea pedepsei cu moartea: *Execution is not the solution!* ("Nu execuția este soluția!") – scria pe una dintre ele.

Alt moment în care am simțit multă pace, a fost când mă plimbam printr-un parc şi acolo, într-un loc special amenajat cu o băncuță şi un copac, se afla o piatră mare în care era lipită o placă pe care, cu litere aurite, stătea scrisă o poezie ce-i ruga pe oameni să dea la o parte ura şi mândria şi să lase dragostea să se nască din nou. Iată cuvintele pe care mi le-am însemnat chiar la fața locului: "Robeson Park. Am ieşit cu bicicleta şi stau pe o bancă, într-un parc foarte curat şi liniştit. Curățenie desăvârşită. Acum sunt nori, dar se simte umezeala în aer. Sunt câțiva copii pe la leagăne şi păsări care cântă frumos. Slavă lui Dumnezeu pentru toate! E bine să stai în linişte, dar totuşi în lume se întâmplă atâtea necazuri... Aici oamenii sunt mult mai desprinşi de treburile lumii. Probabil că noi, ca țară mică, suntem cu ochii pe cei mari, dar ei n-au treabă cu alții sau cu suferința lor..."

Aş mai avea ceva de spus despre această pace. Ea este o pace "materială"; în America oamenii nu au nici o problemă financiară vitală, ca la noi în România, şi de aceea pe acest plan ei sunt foarte fericiți. Stând eu şi frământându-mă să înțeleg ce e în neregulă cu această pace, mi-am adus aminte de acel cuvânt din Evanghelie care zice: "Şi precum a fost în zilele lui Noe, tot aşa va fi şi în zilele Fiului Omului: Mâncau, beau, se însurau, cumpărau, vindeau, sădeau şi zideau până în ziua când a intrat Noe în corabie şi potopul i-a nimicit pe toți" (*Luca* 17, 27). Având asigurat strictul necesar, putem spune că nimic nu-i obligă să se apropie de Dumnezeu. Deci tare mi-e frică de faptul că oamenii se mulțumesc cu pacea adusă de bunăstarea materială şi nu se mai gândesc şi la pacea cu Dumnezeu. Şi spun aceasta bazându-mă nu doar pe bănuiala mea, ci având în vedere un simplu fapt confirmat de mulți oameni: în America sunt cozi la psihiatri cum erau la noi pe vremea comunismului la Alimentara! Nu sunt săraci şi bătrâni părăsiți, ca la noi, nu e atâta suferință din pricina lipsei celor materiale, dar totuşi vidul spiritual îi duce pe mulți americani la o profundă deprimare.

Am mai observat că în această țară poți găsi loji masonice, dar poți găsi şi mănăstiri ortodoxe, la fel de pline de trăire ca şi cele din România (cum e cea de maici din Michigan, unde se află Părintele Roman Braga, prietenul de o viață al Părintelui Sofian de la Antim, şi câteva maici ce au ucenicit la marii Părinți ai Moldovei). De asemenea, în America poți cumpăra cărți de spiritualitate ortodoxă pe care nu le poți găsi nici în România, nici în alte țări din Est.

Un alt aspect foarte interesant este că în America poți combina într-un mod foarte fericit viața la țară cu cea de oraş. Adică poți sta într-un orăşel mic, în care ai liniştea unei vieți de la țară, dar în acelaşi timp poți beneficia acolo şi de toate facilitățile unui oraş: energie electrică, gaze, apă curentă, internet şi toate celelalte.

Concluzia acestei călătorii este că, dacă vrei să fii aproape de Dumnezeu, poți fi şi acolo, la fel ca şi aici. Cel mai bine pentru cei care pleacă sau vor să rămână acolo e să se formeze spiritual cât de cât aici, ca să poată rezista ispitelor materiale ale consumismului. Şi, o dată înarmați cu această pregătire, pot merge liniştiți şi-şi pot face un viitor frumos acolo, cu care să poată apoi ajuta şi pe cei ce au nevoie aici, în România.

Deci şi acolo, ca şi aici, sunt două căi: una o reprezintă **zgârie-nori**-ul şi cealaltă **pescăruşul**. Fiecare alege...

Victor Popescu-Sandu

POLITICHIE DE SF. VALENTIN

Am primit această scrisoare de la o cunoştință din țară, al cărei nume, din discreție, îl trec sub tăcere. Mi se pare cea mai succintă şi reală prezentare a «Valentinului» nostru electoral. Constat cu îngrijorare că intelectualitatea politică şi mediatică a României preia otova de la americani (dar probabil şi de la europeni) toate manifestările stupide şi demonice (Halloween-ul, Valentine-ul etc.). Ar trebui ca B. O. R. să-şi spună deschis şi ferm cuvântul împotriva demonismului halloweenic şi a păgânismului valentinic. În America auzi tot mai des: «Suntem creştini, nu primim halloween-il»; şi «Suntem creştini, nu sărbătorim Valentine-ul!». În România, din păcate, se pare că responsabilitatea creştină este în tot mai grea suferință... (Pr. Gh. C.)

De Sf. Valentin, mare Praznic Mare la Parlament, vizibil pe toate canalele TV : parlamentarii şi-au scris scrisorele de amor şi epigrame, şi-au făcut daruri de inimioare, au servit caviar şi şampanie, au dansat şi «nebuneşte au râs» (cum zice rugăciunea).

Don Juan-ul cu nume sonor-aristocratic, Don' Cosmâncă, a primit chiar o scrisoare de amor de la o *«doamnă mai tânără»* pe care o persecutase, dar ea l-a iertat, fiind creştină. El se fandosea şi nu-i venea să creadă că este atât de admirat şi de iubit, că asta scria în scrisorică (în paranteză fie spus, nici de glumă nu e bună, dacă îl ştiți ce telegenic este, chiar îmbrăcat la 4 ace, în costume după ultimul jurnal).

Făcătorii de legi uitaseră de ordonanțe, ba chiar de ostilitățile preelectorale, şi erau euforici pe baze solide... (vedeți că ați ghicit?) în conturi, vile şi maşini de miliarde.

Mimând permanent pioşenia, au făcut totuşi pauză de practica religioasă, căci nu aveau cum să ştie ce zi era de fapt aceea pentru creştinul de rând. Nu ştiau că Sf. Valentin de anul acesta s-a suprapus peste Moşii noştri de iarnă, adică pomenirea morților. Şi ce dacă? Tot sunt ei majoritari de culoare în Parlament, din aceia care în loc de jurământ spun proverbiala expresie «Să moară mama!»...

Petre Roman a profitat şi el de această sărbătoare (Valentinul, nu Moşii) şi le-a făcut cadou un nou partid: Forța Democrată. Cu demisia sa din PD, acest partid a rămas fără grup parlamentar la Senat (lipsă care, desigur, nu se va simți...).

Tot de Sf. Valentin a fost cadorisită şi curtată cu mare zel Baroneasa Emma Nicholson, până ce-a ajuns, vai de capul ei, să uite şi de sine, şi de suspectele adopții internaționale!...

Iar noua catindată la preşedinție, nebaroneasa Lia Roberts, nu mai pridideşte, cât e iarna de lungă, să dea curs invitațiilor la valsul preelectoral. Despre ea ar trebui să ştiți mai multe, Părinte; noi doar deducem şi intuim, căci a fost prietenă cu Gelu Voican, cu Măgureanu, cu Vadim, cu Năstase... şi lista poate continua. Ce femeie fatală, cu soți mai în vârstă cu 45 şi cu 35 de ani decât ea – pentru că, zice, numai cu cei de vârsta senectuții îşi potriveşte dotarea intelectuală (şi, se înțelege, profitul material)!

Dacă tot e vorba şi de Moşi, se epurează acum morții de pe listele electorale, care au candidat în legislatura anterioară, fapt pentru care PSD e disperat, căci îşi punea mari speranțe, ca întotdeauna, în votul bunilor răposați.

Ca la noi la nimenea, dar trebuie să recunoaşteți că e pitoresc şi creativ românaşul nostru! Dar vă mai povestesc eu şi altădată, după ce-o trece «iarna asta» care, vorba lui Băsescu, «nu-i ca vara»...

Acum e mai cuminte să mă retrag, ca n-am primit nici o scrisorică de Sf Valentin, deci «nu-s în cărți», cum se spune. N-am nici gresie, nici termopane, deci nu exist. Gata cu mine! Şi-i mai şi necăjesc pe cei pe care îi doresc să-mi îngăduie apropierea! Doamne, iartă-ne, că s-a făcut primăvară şi ne bate la uşă 8 martie comunist...

www.punctecardinale.ro
e-mail: redactia@punctecardinale.ro
PUNCTE CARDINALE S. R. L.
cont: B. R. D. Sibiu
SV02146903300

Gabriel CONSTANTINESCU (director), Răzvan CODRESCU (redactor şef), Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct), Ligia BANEA (secretar de redacție), Marcel PETRIŞOR, Pr. Gh. CALCIU (corespondent SUA), Claudio MUTTI (corespondent Italia)
Adresa Redacției: 550399 SIBIU – Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536

Tehnoredactare computerizată PUNCTE CARDINALE
Tipar: Masib S.R.L